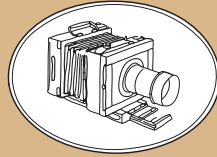

OBJEKTIV

Nr. 147

April 2016

Dansk Fotohistorisk Selskab

PÅ GRÅBRØDRE TORV LIGGER DANMARKS ENESTE ALTERNATIVE FOTOBUTIK: ONE OF MANY CAMERAS

VI KØBER, BYTTER OG SÆLGER NYT OG BRUGT FOTOUdstyr, FRA KLEINBILD TIL STORFORMAT
– OGSÅ GERNE SAMLINGER ...OG SÅ GØR VI EN DYD UD AF IKKE AT TAGE RØVEN PÅ VORES KUNDER!
VI HAR EGEN REPERATØR & TILBYDER FILMSCANNINGER PÅ VORES HASSELBLAD IMACON SCANNER.

EFTERLYSNING: VI MANGLER ROLLEIFLEX TLR, CONTAX YASHICA OPTIKKER,
LEICA OPTIKKER, GAMLE MESSINGOPTIKKER, HASSELBLAD XPAN & SWC
KAMERAER, LYSSTÆRKE OBJEKTIVER, RUSSEGLAS MM.

ÅBNINGSTIDER: TIRSDAG – FREDAG FRA 1200–1800 & LØRDAG FRA 1000–1700
ONE OF MANY CAMERAS · GRÅBRØDRE TORV 4 · 1154 KØBENHAVN K · TLF 3514 7258
WWW.ONEOFMANYCAMERAS.COM · WWW.FACEBOOK.COM/ONEOFMANYCAMERAS
EMAIL: CONTACT@ONEOFMANYCAMERAS.COM

Indhold

5

Martin Rikli

Klaus-Eckard Riess

11

Tysk fotograf på Bornholm

Ann Vibeke Knudsen

16

FED Zorki kameraerne

Frede Hansen

21

H.H. Schou og JPA nr. 285

Peter Randløv

25

To ukendte prototyper

Andreas Trier Mørch

29

Mit sjove fund

Ole Hesager

33

Et gådefuldt stereokamera

Klaus-Eckard Riess

36

Mit Maximar 207/3

Klaus-Eckard Riess

39

Billedgruppen

Gerhard Ryding

40

Bog & Udstillingsomtale

Svend Erik Jeppesen

45

Medlemsorientering

Svend Erik Jeppesen

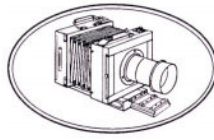
51

Anvisningssalg

Leif Germann Jensen

Forside

JPA stereoskop

Martin Rikli (1898 – 1969)

Martin Rikli

Videnskabsmand og filmreporter

Klaus-Eckard Riess

Schweizeren Martin Rikli har nok aldrig været et kendt navn i Danmark. Anderledes for mit vedkommende. Helt tilbage fra drengeneårene husker jeg fascinationen af billederne i Riklis bog ”Ich filmte für Millionen”, fordi den åbnede et vindue for mig til en spændende, fjern og fremmed verden. Muligvis fik min far bogen af Martin Rikli selv, fordi denne havde sin gang i Zeiss Ikon, hvor min far var ansat i Fachkinoabteilung. På min nylige forespørgsel om bogens skæbne kunne min bror i Dresden kun fortælle, at den for længst var gået i laser. Takket være internettet lykkedes det mig heldigvis at få fat i et noget medtaget eksemplar fra et antikvariat i Chemnitz. Desværre kan gengivelsen af billederne her i bladet ikke blive bedre, end de er vist i bogens udgave fra 1942.

Martin Rikli fødtes i 1898 i Zürich, hvor hans far var professor ved den Tekniske Højskole. Rikli læste selv fysik og kemi samme sted for til sidst at fortsætte sine studier ved Dresdens Tekniske Universitet. Allerede tidligt blev han grebet af interesse for flyvning, og han sluttede et særdeles nært venskab med Auguste Piccard, der senere opnåede berømmelse for sin ballonflyvning op til 16.500 meters højde i stratosfæren. Sammen eksperimenterede de med raketdrevne flymodeller og grundlagde i Zürich et ”akademisk selskab for flyvevæsen”.

Marin Riklis beskæftigelse med fotokemi og hans afhandling i 1924 om kinofilmens holdbarhed og brandfarlighed vakte opsigt hos Ica/Zeiss Ikon i Dresden, der ansatte ham som videnskabelig medarbejder. Han fik til opgave at teste nye kameraer, som var blevet udviklet til videnskabelige formål. I 1927 fik Rikli bevilget orlov fra Zeiss Ikon, fordi han var blevet headhuntet til en Østafrika-ekspedition. Ankommet til Tanzania, som landet hedder i dag, gerådede projektet i enorme vanskeligheder, da lederen afsløredes som plattenslager. Takket være støtte fra Dresdens zoologiske have og avisen Dresdner Anzeiger fik Rikli styr på tingene. Resultatet blev filmen ”Heia Safari”, som opnåede en enorm succes, bl.a. fordi den tyskna-

tionalt indstillede Rikli skildrede de tyske farmeres ydmygende situation i den nu engelske koloni. Martin Riklis populære film kom utilsigtet til at stjæle tilskuere fra Fritz Langs UFA-film ”Spioner”, der gik i en biograf i nærheden. UFA var ikke længe om at reagere og hyrede den dygtige Rikli til kulturfilmafdelingen. Her var han rigtigt i sit es og kunne udfolde talentet og forskertrangen i de populærvidenskabelige kortfilm, han blev sat til at producere. Han synliggjorde på film de varme luftstrømme både ude i naturen og inde i boliger. Han viste røntgenfilmens muligheder og verdenen under mikroskop, og han optog bevægelsesforløb til både hurtig og langsom gengivelse (slow motion), som Zeiss Ikon var i stand til at levere specielt apparatur til (Zeitlupe).

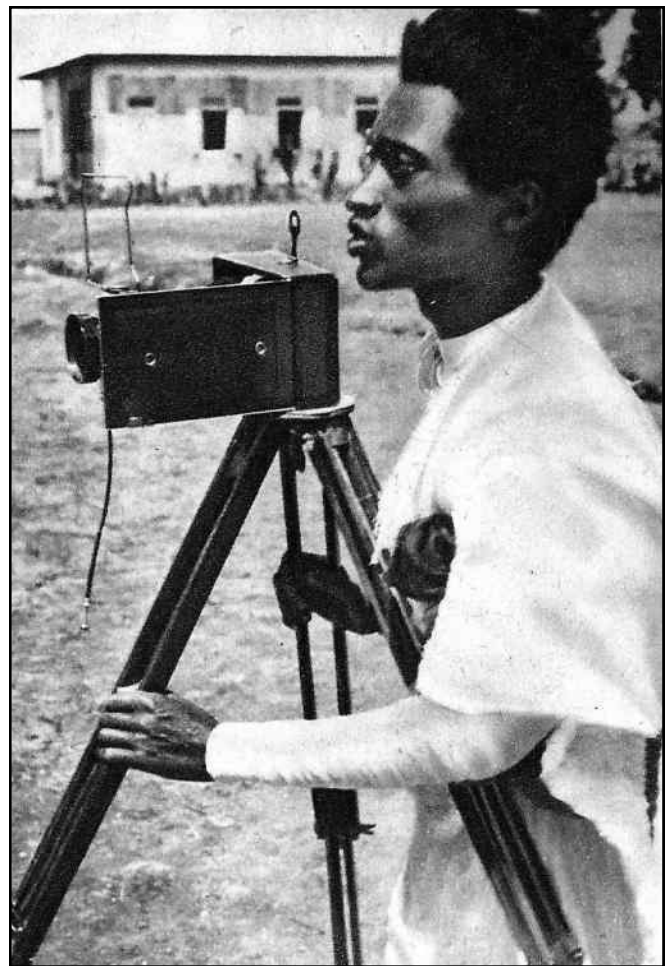
I 1929 stod Martin Riklis næste ekspedition på programmet, som førte ham til de nordafrikanske ørkenlande Tunesien og Libyen. Herfra hjembragte Rikli så mange opsigtsvækkende scener fra en særdeles fremmedartet kultur, at UFA kunne klippe en film sammen, der varede hele aftenen og som fik titlen ”Am Rande der Sahara”.

En dag i februar 1932 blev Martin Rikli kaldt ind på UFA-direktørens kontor. Hvad kunne han have gjort galt? Til sin store overraskelse blev han budt på en cigar og spurgt: ”Vil De rejse til Kina for os og rapportere fra den japansk-kinesiske krig?” Det blev til en ekstremt farlig færd, fuld af overraskende modsætninger. Rikli filmede barske gadekampe i Shanghai og omegn, men kunne selv trække sig tilbage til den fredelige internationale enklave i byen. Fulgte han den ene dag kinesiske eller japanske krigere til træfningerne, kunne han en anden dag på fredelig vis besøge kinesiske klostre og templer.

For fotofolk er Riklis billede af den buddhistiske tusindarmede barmhjertighedsgudinde Guang-yin af interesse. I Japan hedder hun nemlig Kwanon. Netop det kaldte en ny japansk kameraproducent i begyndelsen af 1930'erne sine første Leica-kopier, hvis navn hurtigt blev forenklet til Canon.

*Den tusindarmede barmhjertighedsgudinde
Guang-yin.*

Kejser Heile Selassies hoffotograf.

Folkeforbundets kommission i Shanghai, 1932.

Broen til det fredelige Kina.

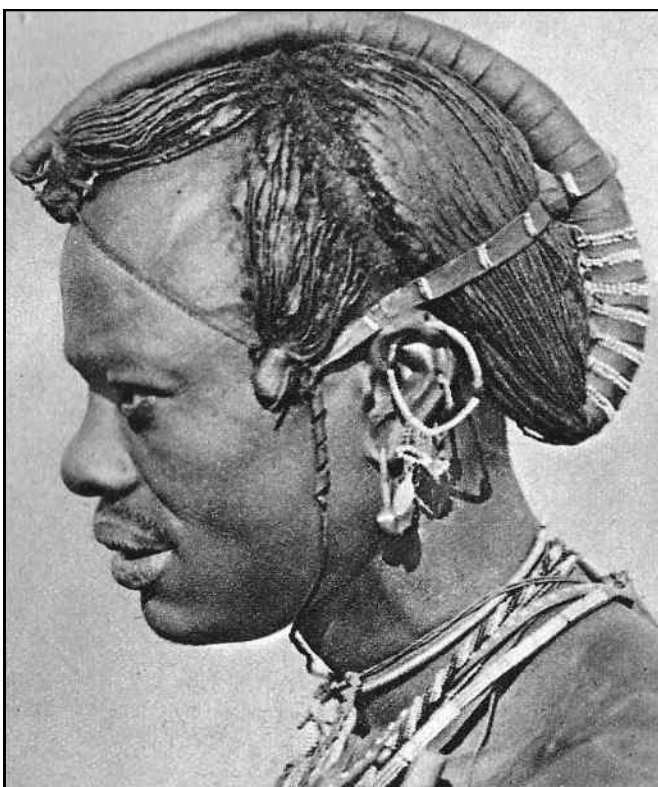

Japansk marineartilleri i kamp.

Hjemmefra var Martin Rikli blevet udstyret med kamera- og kinoudstyr og 10.000 meter Agfa-film, hvilket endnu samme år resulterede i filmene "Filmdagbog fra Kina" og "Sådan er Kina". I filmene lades man ikke i tvivl om, at Rikli føler en vis beundring for japanernes disciplin og organisation.

I 1935 tager Martin Rikli til Abessinien, det nuværende Etiopien. Han bliver derved den sidste internationale reporter ved kejser Heile Selassies hof. Kort tid efter invaderer Mussolinis tropper landet og jager kejseren fra tronen. Rikli giver en malende skildring af sine oplevelser. Ikke alene kommer han i audiens hos kejseren, hvilket allerede i sig selv er bemærkelsesværdigt. Den lille, særprægede monark interesserer sig indgående for hele filmarbejdet, og han inviterer også Rikli med på sine inspektionsrejser rundt omkring i landet.

Egentlig er det kun i bogens afsnit om rejsen til Abessinien, at Martin Rikli nævner noget af det kameraudstyr, han arbejder med. Han skriver: "Ved siden af min Contax (i 1935 var det endnu Contax I), som er særlig egnet til at fange en situation, benyttede jeg stadig gerne en Zeiss Ikon Tropic med filmpacks 9x12. Når jeg havde sat en film i kameraet og efterhånden smed de sorte, nummererede papirstrimler væk, kastede der sig altid straks en menneskemængde over papirlap-

Massaihøvding.

perne. Som mit arbejde skred frem, steg omfanget selvfølgelig, men på "børsen" fik de sorte lapper fra dag til dag en højere værdi. Min tolk kom med forklaringen. Han blev nemlig dagligt spurgt, om de pæne sorte papirer med Agfa-stemplet og numrene fra 1 til 12 også kunne bruges som pengesedler".

Rikli nævner ikke kinofilmsoptagere, men jeg kan forestille mig, at han benyttede Zeiss Ikon's fjederdrevne Kinamo til reportagerne. Da han tilmed flere gange nævner ordet "kurbeln", hvilket betyder at benytte håndsvinget, går jeg ud fra, at han måske også har haft et andet, hånddrevet filmkamera i bagagen.

Der er ingen tvivl om, at schweizeren Martin Rikli var begejstret for det "nye", dvs. for det nationalsocialistiske Tyskland. Med sine statspolitiske film, som han selv kalder dem, propaganderer Rikli for Hitler-regimets store tiltag. Filmen "Straßen ohne Hindernisse" beretter om det gevaldige projekt med anlæggelsen af Tysklands første motorveje. Filmen "Wir erobern Land" viser pligtindkaldte unge mænd i "Arbeitsdienst" med spaden over skulderen på march til de store anlægsarbejder. De bakkes op af tilsyneladende glade unge BDM-piger (Bund Deutscher Mädel) i filmen "Arbeitsmädchen helfen". Den militærglade Rikli drejer også flere marinefilm, f.eks. "Husaren zur See" om livet på en torpedobåd. Filmen "Flieger, Funker, Kanoniere" beretter om opbyg-

Filmarbejde i Libyen, 1929.

ningen af Görings Luftwaffe. I "Schießen und Treffen" beskæftiger han sig helt videnskabeligt med ballistik. At filme flyvende projektiler og de for det menneskelige øje usynlige luftstrømme og hvirvler, som projektilerne afstedkommer, kræver en meget avanceret teknologi og ekstremt høje billedfrekvenser med lukkertider på omkring 1/10.000.000 sekund. Martin Rikli beskriver sit filmiske arbejde med fagtermer som "Schlierenphotographie" og "Funckenkinematographie". Muligvis er Zeiss Ikon igen trådt til med udstyr og den nødvendige teknik.

Efter at krigen var brudt ud, hvor Danmark måtte finde sig i at blive besat og Norge blev erobret af tyske styrker, producerede Martin Rikli propagandafilmen "Kampf um Norwegen" på opfordring fra værnemagtens overkommando. Men filmen forsvandt sporløst. Mange er teorierne om, hvorfor den ikke blev vist offentligt dengang. Først i 2006 genopdagede den norske historiker Jostein Saakvitne den 80 minutter lange film på en tysk netauktion. I dag er den tilgængelig for alle på YouTube. Man kan finde filmen med både engelske og norske undertekster.

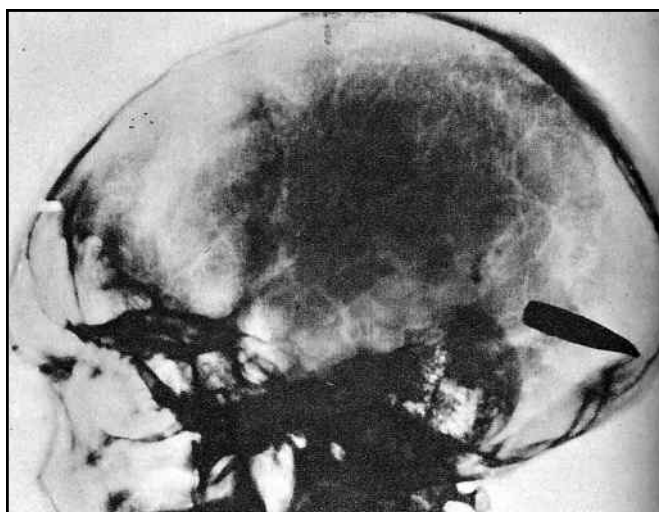
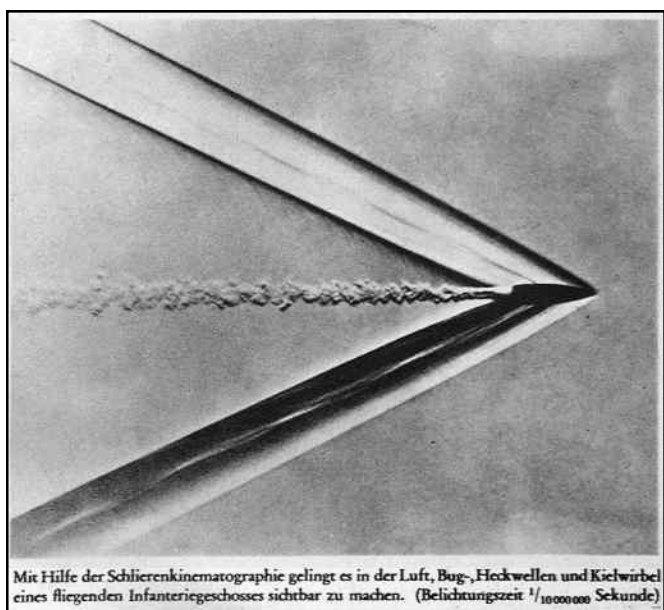
I 1944 vendte Martin Rikli med sin familie tilbage til Schweiz, uden tvivl fordi han forudså Nazi-tysklands sammenbrud. Man må håbe og formode, at han kom til en erkendelse af sit idealsamfunds negative sider og forbrydelser. I Zürich oprettede Rikli et institut for farvefotografi. Han producerede fortsat undervisningsfilm og bl.a. også en bearbejdelse af sine enestående optagelser fra det gamle Abessinien, som han rensede for tidligere nationalsocialistisk ballast.

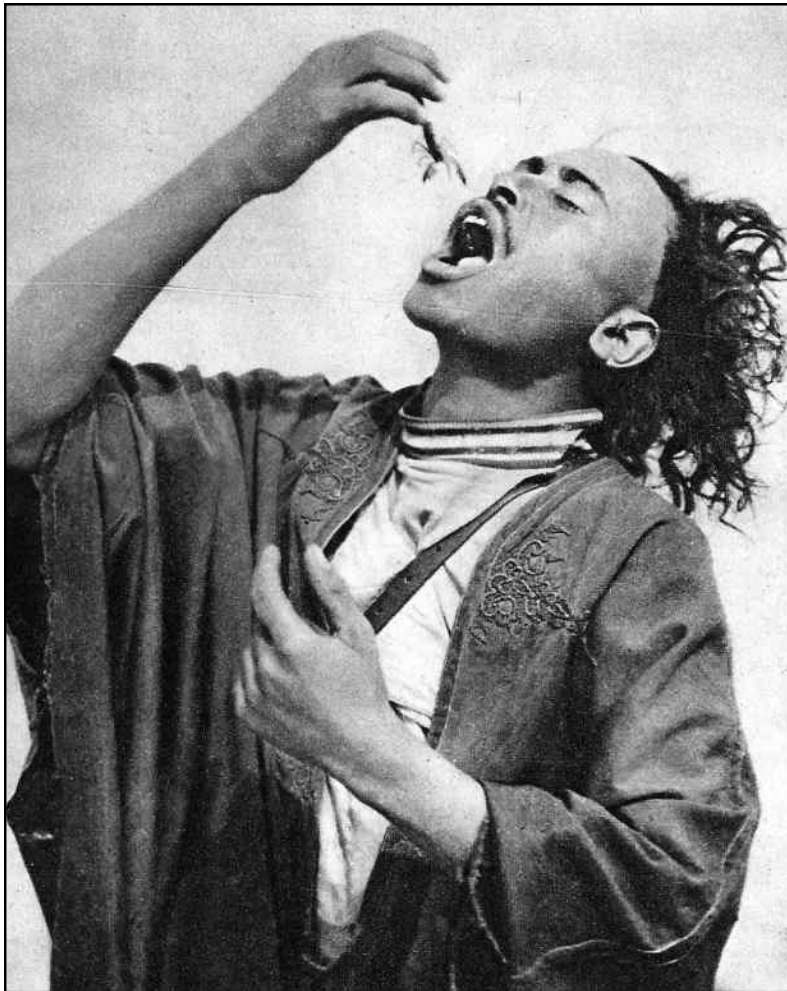
Martin Rikli på "Heia Safari", 1927.

Martin Rikli døde i Zürich i april 1969.

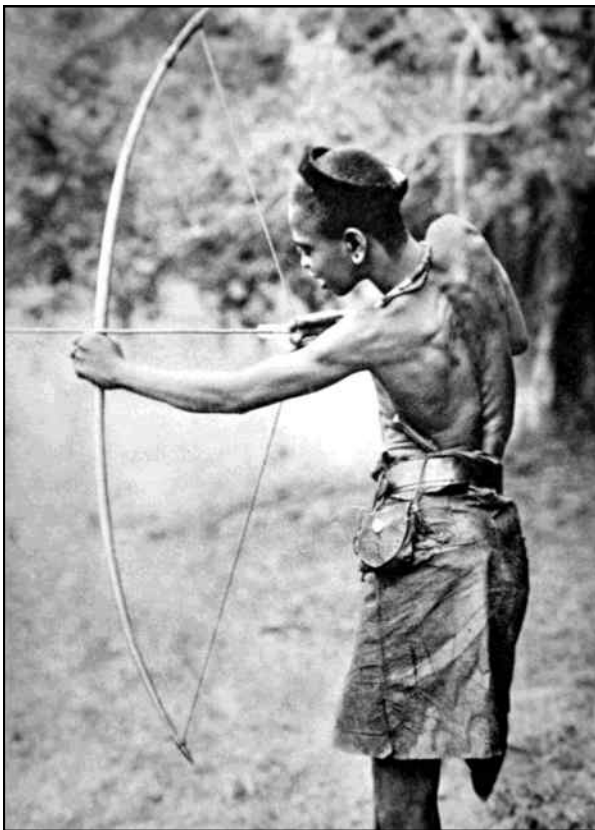
Alle billeder fra Dr. Martin Rikli "Ich filmte für Millionen". Schützen-Verlag Berlin, 1942.

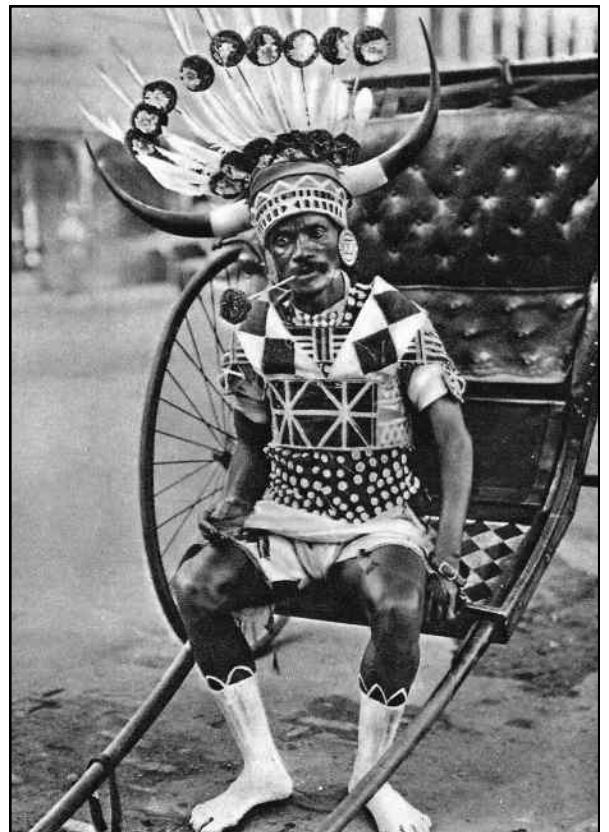
Röntgenfilm. Et infanteriprojektil i graniet af en veteran fra første verdenskrig.

Den hellige skorpionspiser.

Wampugudreng på jagt.

Rickshawkuli i Durban.

Tysk fotograf forevige de fiskerne i Gudhjem i 1890'erne

Ann Vibeke Knudsen

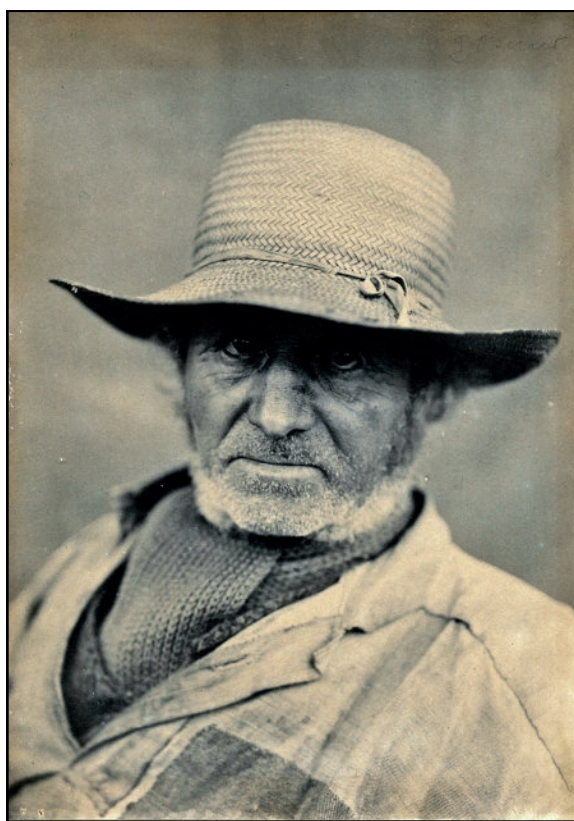
Jeg har i over 30 år beundret nogle portrætter på Gudhjem Museum.
Portrætter af fiskerbefolkningen sidst i 1800'årene. Vidunderlige fotografier.
Men hvem var fotografen?

Ikke at jeg gik og tænkte over det, regnede vel blot med, at det var en af de lokale fotografer og så nødvendigvis fotograf A. Holm, Gudhjem eller læge Emil Hansen, der var en dygtig amatørfotograf.
Og at de havde været særlig heldige med nogle enkelte portrætter.

Men det var ingen af dem!

På et af Bornholms mange loppemarkeder var jeg så heldig at finde to pragtfulde portrætter af et ældre ægtepar. Det var i Østerlars, hvilket formentlig også fortæller noget om fundet! Billederne forestiller to ældre mennesker, sikkert et ægtepar siden de er opbevaret sammen – og sat i ens rammer. Hans portræt er bedst, han har nogle øj-

ne, man ikke lige kan "slippe". Hans hustru, hvis hun er det, er "træt", hun ser resigneret ud på portrættet. Han har en pragtfuld stråhat på hovedet, hun har sit åbenbart dengang uundværlige hovedtørklæde. Og et strikket "korsklæde". Vi kalder det et sjal. Hvem de to portrætter forestiller melder historien desværre ikke noget om.

*To portrætter, formentlig en fiskerfamilie fra Gudhjem.
Foto: A. Böhmer, Oppeln. 15 x 21,5 cm.*

Til gengæld er billederne signerede, det lagde vi mærke til, før de blev taget ud af rammerne. Måden de er fotograferet på, mindede om et portræt, der havde været udstillet på Gudhjem Museum. Fotografens navn var stemplet på bagsiden. "Hauptmann Böhmer" stod der. Ja, men det var jo Böhmer, der stod skrevet med blyant på de to "nye" portrætter. Da vi fik taget dem ud af rammerne var det ene – det af manden og det bedste – også stemplet på samme måde og i hånden var tilføjet "Oppeln". Mon ikke også de forestiller fiskere i Gudhjem? Siden de var havnet på et loppemarked i Østerlars, det sogn fiskerlejet Gudhjem ligger i.

Måden at fotografere på, det næsten karismatiske udtryk fotografen tilføjer sine portrætter, intensiteten i billederne - er ikke et heldigt "skud". Det er fotografens styrke, hans evne som kunstner, til at kunne bibringe sine personer og sine portrætter så karakterfulde udtryk. Da jeg i sin tid så portrættet af kvinden på Gudhjem Museum, mindede det mig om et portræt af en anden kvinde, der drikker – lad os sige det er skoldhed kaffe, der skal afkøles – af en underskål. Det udtrykte meget godt den kaffekultur, der voksede frem i 1800-

årene. Ja, nu kunne jeg konstatere, at det endda var samme kvinde som på portrættet, der var udstillet på Gudhjem Museum. Og at Böhmers usynlige vandmærke (måden at fotografere på) også var på dette portræt.

Det er muligt at finde forskellige oplysninger om fotografen på nettet: Hauptmann (kaptajn) A. Böhmer var militærmand. Han blev udstationeret omkring 1894 i Oppeln, dengang Tyskland, nuværende Opole i Slesien, det sydøstlige Polen. Han var officer, kaptajn i den tyske hær og en af de tidlige "amatørfotografer", endda en af de første i Tyskland, som var "involveret i kunstnerisk fotografi", som en af kilderne siger, og så var han desuden filatelist og en samling breve, bl.a. fra kolleger i Tysk Vestafrika, dokumenterer hans ophold i Oppeln og forflyttelse i 1904 til garnisonen i Lyck, (nuværende Elk) i det nordøstligste

To portrætter på Gudhjem Museum af den samme kvinde. Vi ved desværre ikke hvem hun er, måske en fiskerhustru fra Gudhjem. Foto A. Böhmer, Oppeln. Gudhjem Museum.

Preussen, ikke så langt fra Litauen. Det var – ligesom Oppeln - en militær afkrog i det daværende tyske rige.

Hans skæbne blev grum, man fortæller, at han druknede i 1906 (eller 1908) i en sø ved Lyck, hvorefter der blev anbragt et monument over ham ved søens bred. Monumentet blev genopdaget omkring 2010 og i den anledning blev ovenstående oplysninger indsamlet. Man undres, tænker om det kunne være en anden Böhmer, der havde fået sit monument, men kilden er standhaftig.

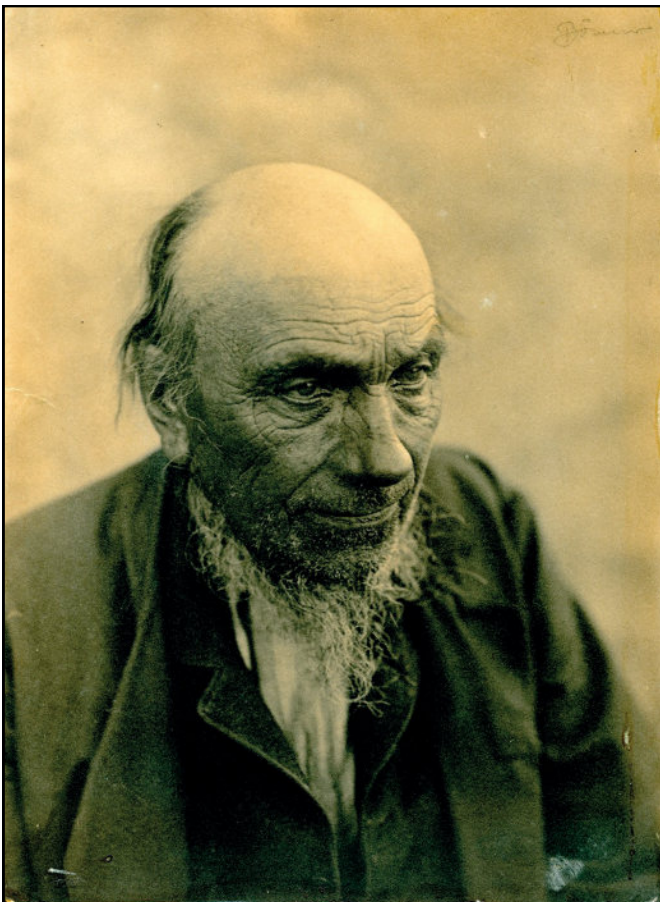
Kunsthistorisk, pictorialisme

Pictorialisme kalder man det, at nogle ambitiøse fotografer, flere af dem amatører, dvs. at de var dygtige fotografer, men ikke levede af deres fotografier, begyndte at udtrykke deres kunst gennem fotografiet. Det var ikke håndværkeren, der skulle fremstille et så skarpt og præcist billede som muligt. Og tjene til dagen og vejen. Det var kunstneren, som havde/har en særlig evne til at se, fange, fæstne og formidle et motiv. Gøre det på en måde, så betragteren bliver berørt.

Pictorialismen blev for alvor ”født” i de sidste årtier af 1800-årene. Hidtil havde man alene betragtet fotografiet som et håndværk, nu forstod man den kunstneriske værdi, som nogle fotogra-

fer kunne udtrykke gennem fotografiet. Men kunsthistorikerne skulle opdages! De skulle ses og anderkendes. Som i dag skete det på udstillinger, i museums- og gallerisammenhænge og ved at personer med en særlig interesse og indflydelse, var motiveret til at promovere bestemte kunsthistorikere.

Fiskere fra Gudhjem, foto A. Böhmer, 1890erne. Til venstre er det fisker Lars Møller, der døde i 1898. Det andet er af fisker Anders Birk. Navnene er blevet optegnet på Gudhjem Museum. I en vidunderlig fortælling om det gamle Gudhjem af Peter Koch, får vi lidt mere at vide om disse personer: Lars Møller ”var en gammel Ungkarl og en grundskikkelig Fyr til trods for sit bistre Ydre. Han var temmelig høj og knoklet, mørk i Huden som en Sydlænding og med lange Skægtjavsler under Hagen. Næsen var lang og skarp, og den yderste Næsetip bøjede noget opad som Følge af en mangeaarig Massage, den havde faaet ved at blive strøget opad med Indersiden af den flade Haand”. Også Anders Birk eller ”Bærken” kunne Peter Koch fortælle om. Han ”havde en Stemme som en Gris’ Hvinen paa Slagtebænken blandet med Brølet fra en Ko, som længes hjem om Aftenen”. Jo, de havde en særlig humor i Gudhjem. Fotos på Gudhjem Museum.

"Wenn Der Tag Sich Neigt". Når dagen går på hæld. 1901. Foto Hauptmann Böhmer. Fra Photographische Rundschau.

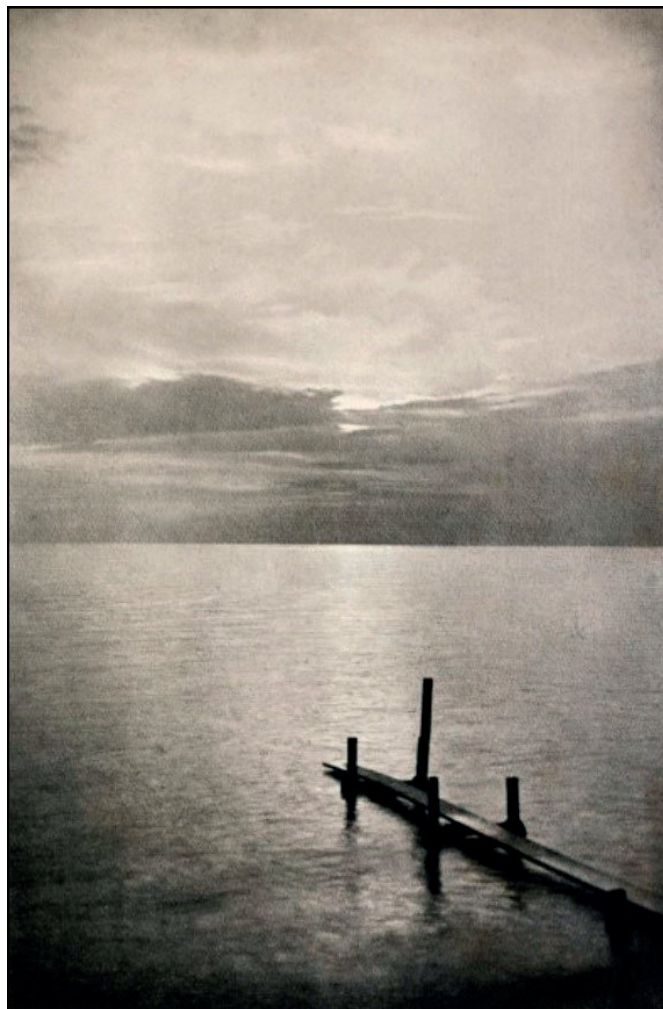
Ernst Juhl fra Hamburg

Den "mæcen", som havde opdaget Hauptmann Böhmers fotokunst, var Ernst Juhl, 1850-1915. Han var fra Hamburg, ud af en velhavende købmandsfamilie, kunstsamler og udstillingsarrangør specielt for kunstfotografiet og gerne i Hamburger Kunsthalle. Han var billedredaktør på 'Photographische Rundschau', men måtte trække sig, fordi han, der var internationalt interesseret, i 1902 viste billeder af den amerikanske fotograf Edward Steichen, der dog var født i Luxemburg. Steichen regnes i dag for en af verdens helt store fotografer. Nogen mente, at 'Photographische Rundschau' alene var for tyske fotografer! Nationalismen blomstrede allerede dengang.

Man mener, at Juhl ved sin død ejede omkring 800 fotografiske værker. En del blev afhændet til Hamburger Kunsthalle andre til Berliner Kunstbibliotek i 1916, men Juhls brevarkiv og lidt over halvdelen af hans samling gik til under bombardementerne af Hamburg under Anden Verdenskrig.

Juhl var meget begejstret for Böhmer som kunstfotograf, og gjorde gerne og ofte opmærksom på ham i sine artikler. Trods det er Böhmer i dag stort set ukendt i den tyske kunstverden, men har muligvis fået en vis anerkendelse på det sidste, hvor man gennem internettet viser arbejder af de tidlige pictorialister.

Det, at Böhmer boede i udkanten af det tyske rige, isolerede ham geografisk fra de klubber og foreninger, der var så vigtige, når man skulle profileres som kunstfotograf. Dog deltog han på flere udstillinger og Ernst Juhl dedikerede i 1901 et bind af 'Photographische Rundschau' til Böhmer, hvori han gengav tolv af hans værker. Juhls interesse for Böhmers stille landskaber kan også aflæses i Juhlsamlingen på Kunstbiblioteket i Berlin. Der er registreret 19 arbejder, fotografier i forskellige teknikker. Billedet "Når dagen går på hæld" blev reproduceret i før omtalte 1901 udgave. Om det skrev Juhl: "... vores heliogravure viser Böhmers mesterskab. Han kan, med ganske få midler - her en bådebro og et skylag, der gennemtrænges af solen - skabe en følelse af, at man ser ind i uendeligheden".

I 'Photographische Rundschau' 1901 fortæller Ernst Juhl, at Böhmer havde fotograferet siden midten af 1880'erne, og at han må have lært, hvordan man ser, oplever og gengive sine motiver gennem venskabet med den tyske landskabs- og orientmaler Adolf von Meckel, 1856-1893, som han rejste sammen med gennem Ægypten og Palæstina. Juhl fremhæver, med Böhmer som eksempel, kunstfotografiets kvaliteter, som han foretrækker dem: alvoren, æstetikken i hverdagen, det at man har en mission med sin fotografering. Og så giver Ernst Juhl udtryk for sin aversion mod hobbyfotografer med håndholdte apparater – i modsætning til det professionelle fotoudstyr med stativ, som Böhmer naturligvis benyttede! Sådan skrev han i 1901.

Den eneste grund til, at vi – på Bornholm - kan nyde og fortælle historien om disse enestående billeder er, at man tidligt på Gudhjem Museum, ikke blot har taget imod portrætterne, men passet på dem og ikke mindst, fået sat navne på dem. Vi

ved, at det er portrætter af fiskerbefolkningen i Gudhjem i midten af 1890erne. Hauptmann Böhmer har vel været på Bornholm som turist på en af sine åbenbart mange rejser, og her har han opdaget Gudhjem og den fotogene fiskerbefolkning. Man kunne foranlediges til at tro, at fotografen har foræret sine modeller hver en kopi af billedet, og at det er dem der nu findes på museet.

Men et par af billederne i arkivet i Gudhjem har bagpå stemplet læge i Gudhjem, Emil Hansens navn. Han var født i Rendsburg i 1863, kunne altså ubesværet tale tysk med sin fotografkollega. Emil Hansen kom til Gudhjem i 1888 og etablerede sig med lægekonsultation et par år senere. Men han var også en dygtig amatørfotograf og måske har han købt eller fået billederne af Böhmer. Måske er det via fotografiet, de to har lært hinanden at kende. Under alle omstændigheder kan vi glæde os over de pragtfulde portrætter på Gudhjem Museum.

Kilder og litteratur:

Peter Koch, Det hvisker fra Havet, 1945.

Photographische Rundschau 1895, 1896, 1897, 1900 og 1901.

Claudia Pfeiffer and Ulrich Rüter, Introduction / The Ernst Juhl Collection at the Kunstbibliothek Berlin. 2013.

<http://photoseed.com>

https://de.wikipedia.org/wiki/Ernst_Juhl

Folk fra Gudhjem. Kvinden er ikke identificeret, men manden med piben mener man er "Hans Peter Holm, far til fisker Rudolf Holm". Gudhjem Museum.

FED Zorki kameraerne

Frede Hansen

FED-fabrikkernes produktion blev i lighed med mange andre sovjetiske produktioner ændret under Anden Verdenskrig, og produktionen blev også flyttet. I 1941 gik man over til krigsproduktion – primært udstyr til flyvemaskiner. Produktionen foregik indtil august 1941 i Kharkov og blev derefter flyttet til Berdsk. I Berdsk samledes et lille antal FED-kameraer af dele, der kom frem til Berdsk, men FED-fabrikkerne lavede stort set ikke flere kameraer under krigen. I 1946 blev der lavet et lille antal FED 1E kameraer (såkaldte FED-Berdsk) og FED Red Flag i Berdsk. Produktionen blev flyttet tilbage til Kharkov i løbet af 1946. FED-fabrikkerne havde stadig tæt kontakt til det sovjetiske flyvevåben, og det er måske årsagen til, at kameraproduktionen først rigtig kommer i gang i 1948/49.

Af ukendte årsager – der tales om, at FED-fabrikkerne ikke kunne levere det antal kameraer, de havde fået besked på – blev det besluttet at starte en egentlig kameraproduktion hos KMZ Krasnogorsk i 1946. KMZ-fabrikkerne var blevet startet i 1941 og havde været flyttet til Sverdlovsk under krigen. Produktionen var primært kikkertudstyr til artilleri. I 1944 kommer der endvidere en mindre produktion af FS-2 kameraer, som det sovjetiske militær manglede, og som GOI i Leningrad ikke kunne levere på grund af den tyske belejring. Så resultatet blev FS-2 KMZ, der er meget lig GOI versionen – blot er objektivet en 300 mm Tair.

KMZ starter kameraproduktionen i 1946 med klapkameraet Moskva 1, der er baseret på Zeiss Ikon Nettar, og lidt senere Moskva 2, der svarer til Zeiss Ikon Super Ikonta. Begge kameraer bygges med værktøj fra Tyskland og i starten af tyske dele. Derudover er der assistance fra tyske Zeiss-medarbejdere, der er forflyttet til Sovjetunionen for en årrække. Vi vil dog ikke se nærmere på disse kameraer i denne sammenhæng.

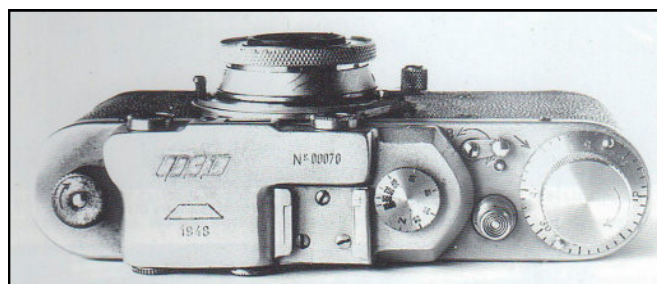
KMZ fik endvidere – som en del af den russiske krigsskadeerstatning – sendt maskiner til objektivproduktion fra Carl Zeiss Jena samt et antal

ikke færdigmonterede objektiver. Disse Zeiss-objektiver blev brugt dels til Kiev- og dels til FED-Zorki kameraer, indtil der ikke var flere og KMZ havde fået startet sin egen objektivproduktion.

FED-fabrikkerne fik besked på at assistere KMZ med kameraproduktionen, og i 1947/48 kom så de første Leica II kopier fra KMZ, nemlig FED-KMZ og derefter FED-Zorki. Det første ”rene” Zorki-kamera – Zorki 1a – så dagens lys i 1949. Mogens Munch (Ref (2)) har i Objektiv Tema-nummer 132 meget omfattende beskrevet KMZs 35 mm kameraer for perioden 1950-1975. I denne artikel er fokus på KMZs produktion af 35 mm kameraer i perioden 1945-1950.

FED-KMZ

Disse kameraer er reelt FED-kameraer, der blot er samlet i Krasnogorsk. Delene er sendt til KMZ fra FED-fabrikkerne, der endnu lå i Berdsk. Grave-ringerne i søgerhuset siger ”FED”, et løbenummer, KMZs logo (tombstone) samt produktions-år .

To eksempler fra Alain Berrys samling.

FED-KMZ-kameraerne har en lukker, der går til 1/1000 s, og er formentlig udstyret med et FED 50 mm F=3,5 objektiv. Den hurtigste lukkertid 1/1000 s fandtes hos FED kun på de såkaldte FED-S kameraer. Ellers er den hurtigste lukkertid 1/500 s på normale FED-kameraer. FED-S kameraerne blev produceret i små mængder hos FED i perioden 1938-41. Ud over den hurtigere lukker var FED-S normalt udstyret med et FED 50 mm F=2,0 objektiv. FED-KMZ har i lighed med de tidlige FED-Zorki kameraer et FED-skilt på bagsiden (se senere). Der findes ikke mange af disse FED-KMZ kameraer tilbage.

FED-Zorki

I 1948 begynder produktionen af de egentlige FED-Zorki kameraer. Og den varer til og med 1949. Kameraerne er i starten fabrikeret af FED-dele, men KMZ får startet deres egen produktion af dele, og efterhånden er alle dele produceret i Krasnogorsk.

De første FED-Zorki er lidt specielle, idet de bagpå har et FED-skilt, og beklædningen af kamerahuset er todelt og af læder. Her vises forsiden af en tidlig model (1948 - 00244) af denne type.

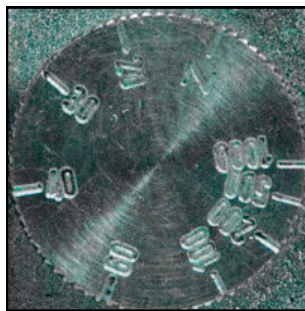

Og her bagsiden. Todelingen af beklædningen ses tydeligt i bunden af kameraet.

Der laves to varianter af FED-Zorki, nemlig

FED-Zorki med 1/1000 s
FED-Zorki med 1/500 s

Som nævnt benyttes i starten FED-dele, men langsomt sker der et skift til dele produceret i Krasnogorsk.

På søgerhuset er der indgraveret:

FED (Kyrillisk)

Nummeret

1948

Zorki (Kyrillisk)

Zorkis logo.

Her er et eksempel fra et FED-Zorki nr. 00244 fra 1948.

Nummereringen er fortløbende i 1948 og 1949. Kun årstallet siger, hvilket år der er tale om.

Det højeste nummer, denne forfatter er bekendt med, er nr. 05668 fra 1949.

Zorki 1a kameraerne fortsætter nummereringen fra FED-Zorki, og kamera nr. 5784 er et Zorki 1a.

Objektiver

FED-Zorki kameraerne leveredes med forskellige objektiver.

ZK 50 mm F=2,0
ZK 50 mm F=1,5

Begge disse objektiver er i starten baseret på sats-er fra Carl Zeiss Jena monteret i sovjetiske fat-ninger.

Og for begge ses både den sammenklappelige og den faste type – samt coatede og ucoatede.

Industar 50 mm F=3,5

De første Industar 22 objektiver er ucoatede og har navnet Industar 22 Moskva og er med Zorki-logo. Disse er objektiver, som KMZ har fået leveret fra FED. Derefter kommer der nogle Industar 22 med samme betegnelse, men hvor det er klart, at de helt eller delvist er lavet hos KMZ. Efterfølgende kommer så den variant, der kun hedder Industar 22 – stadig med KMZ-logo. Dette objektiv er normalt coated. De sidste objektiver, man kan se på FED-Zorki kameraer, er coatede Industar 22 Zorki uden KMZ-logo (disse er standard på Zorki 1a). Industar-objektiverne har nummeret stemplet på bagsiden af flangen ind mod kameraet, som det også er tilfældet med de tilsvarende FED-objektiver.

Her vises eksempler på disse tre objektiver:

Sammenklappeligt ZK 50 mm F=2,0 nr. 90 fra 1949 (med gulfilter, der sidder fast)

Objektivet er coated.

Satsen er lavet i Krasnogorsk. Der er intet Zeiss-nummer.

Fast ZK 50 mm F=1,5 nr. 914 fra 1948.

Objektivet er coated.

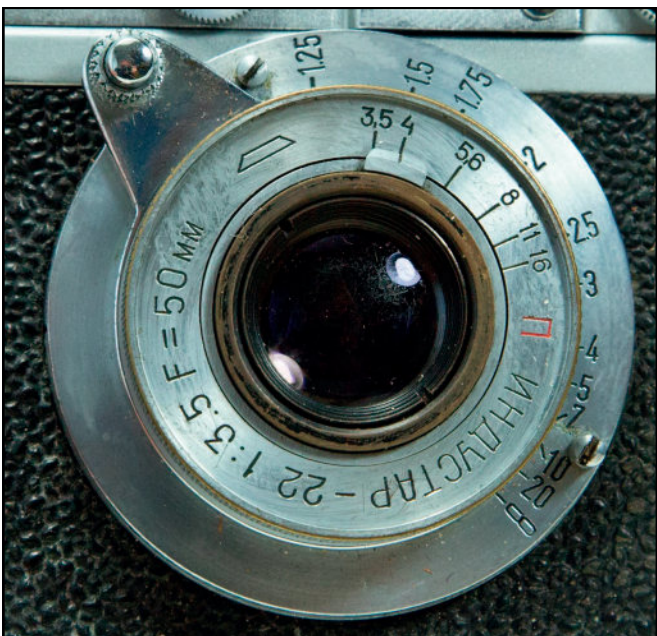
Satsen er fra Zeiss med nummeret 861241 – eller 2861241.

Sammenklappeligt Industar 22 F=3,5 Moskva med KMZ-logo (ucoated).

Sammenklappeligt Industar 22 F=3,5 med KMZ-logo (coated).

Zeiss-objektivatser i LTM-fatning

Leicas objektivatser i LTM er et 39 x 26 TPI Whitworth (British Standard) skruegevind. 26 TPI (Threads Per Inch) svarer til en stigning på 0,976 mm. Den sovjetiske version er et M39 x 1 mm DIN-gevind. Så allerede her er der forskel på det "originale" gevind og det gevind, de sovjetiske kameraer bruger. Og denne forskel er der, ligegyldigt hvilket objektivat der monteres. Forskellen betyder, at det kan være vanskeligt at skrue et sovjetisk objektivat på et Leica. Zeiss lavede selv inden og under krigen objektivatser i Leica LTM-fatning – omend i ret begrænset omfang.

Der fokuseres nu på en række sovjetiske ZK-objektivatser til brug i FED-Zorki og andre sovjetiske kameraer. Her støder vi på en anden forskel. Leicas 50 mm objektivatser er reelt 51,6 mm i brændvidde. Koblingen mellem objektivatset og den pal, der styrer afstandsmålingen, er direkte. Der er kun én skruegang i et 50 mm objektivat.

Zeiss derimod valgte, at et 50 mm objektivat reelt er 52,3 mm i brændvidde. De sovjetiske kameraer, der produceres efter krigen, er alle baseret på de 52,3 mm.

Det er forsøgt at opklare, hvorledes det står til med f.eks. FED-kameraerne fra før krigen – men det vides ikke, om de benytter 51,6 eller 52,3 mm (i Ref (6) beskrives de som "rigtige" LTM-objektivatser).

De ZK-objektivatser, der samles i Krasnogorsk med Zeiss-satser, har alle 52,3 mm. Dette gælder både dem, der skal bruges på FED-Zorki, og dem, der skal på et Kiev. Og alle efterfølgende sovjetiske 50 mm objektivatser til målsøgerkameraer som FED, Zorki og Kiev anvender 52,3 mm. Der findes også en række ikke-sovjetiske LTM-objektivatser baseret på Zeiss-satser lavet lige efter krigen. Disse er meget forskellige, og det vides ikke, om de er lavet til 52,3 mm eller 51,6 mm.

Og hvad betyder så alt dette? Hvis man sætter et sovjetisk LTM-objektivat på et Leica, vil "∞" være ok. Ved kortere afstand vil problemerne dukke op, idet den afstand, der via søgeren indstilles på objektivatset, ikke er korrekt. For objektivatser som 35 mm 2,8, 50 mm 3,5 og 50 mm 2,0 er problemet ikke så stort. Men for 50 mm 1,5 samt 85 mm 2,0 giver dette problemer.

De "originale" Zeiss-objektivatser i LTM-fatning er lavet således, at dette problem ikke eksisterer. Så for disse objektivatser er der overensstemmelse mellem, hvad afstandsmåleren siger, og hvad objektivatset indstilles til. I samme boldgade er der jo så også forskellen mellem Zeiss' (og Kievs) og Nikons bajonet, Canons første LTM-fatninger – men det er en anden historie. Reference (5) beskriver nærmere, hvad denne forskel betyder.

KMZ-logoer

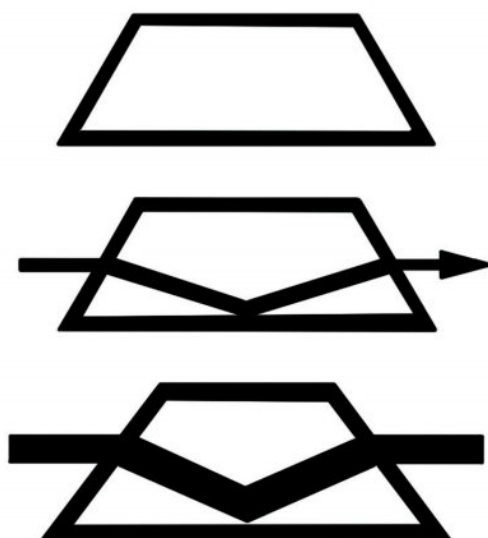
KMZs første logo er det øverst viste tegn – tombstone (gravsten), som det kaldes på engelsk. Senere kommer lysstrålen til i 1949. Den benyttes på Zorki 1a. Og til slut så den mere stilerede version.

Forfalskninger

Prisen på et FED-Zorki er en del højere, end hvad et normalt FED eller Zorki indbringer. Guido Studer (Ref (3)) har skrevet en glimrende artikel (på tysk) om, hvordan man kan forsøge at sikre sig, at et FED-Zorki er ægte. Specielt skal man holde øje med formen på søgerhuset. Her ses toppen af et "ægte" FED-Zorki:

Og her er en grov forfalskning, hvor søgerhuset (formen på dette og graveringen) og udløseren siger, at det er et Zorki 1, der danner basis for dette "FED-Zorki" (fra Ref (3)).

Men som oftest benyttes FED 1c, d eller f som basis, da det er lettere at lave en forfalskning ud fra disse kameraer. Forfalskningerne kan være virkelig godt lavet, så man skal se efter i detaljerne for at afgøre, hvad det er, man har med at gøre.

FED-Zorki kameraerne er starten på en succeshistorie i sovjetisk kameraproduktion. Ikke alene produceredes der Zorki 1 i et stort antal indtil 1955, men herefter følger så de andre Zorki-kameraer til og med Zorki 6. Og blandt dem er det "smukkeste" sovjetiske kamera nemlig Zorki 3.

Og så er der hele Zenith-familien, hvor det første medlem er baseret på et Zorki 1 kamerahus.

Referencer

(1) The Authentic Guide to Russian and Soviet Cameras. Jean Loup Princelle. 2. Edition

(2) Russiske/sovjetiske 35 mm kameraer 1950-1975. KMZ. Objektiv temanummer 132, april 2011. Mogens Munch.

(3) FED-Zorki Fälschungen. Guido Studer.
<http://www.g-st.ch/privat/kameras/fedzorkifake.html>

(4) FED-Zorki diskussion.
http://www.ussrphoto.com/Forum/topic.asp?TOPIC_ID=492

http://www.ussrphoto.com/forum/topic.asp?TOPIC_ID=542

(5) Diskussionen om russiske LTM-objektiver.
<http://www.dantestella.com/technical/compat.html>

(6) Non Leitz LEICA Thread Mount Lenses. Marc James Small.

(7) Wikipedia om M39 fatning.
http://en.wikipedia.org/wiki/M39_lens_mount

H.H. Schou og JPA nr. 285

Peter Randløv

I 1907 købte direktør Hans Henrik Schou (1858-1932) et JPA-kamera nr. 285 af kongelig hoffotograf Peter Elfelt.

H.H. Schou var i 1899 medstifter af A/S Atlas i København og direktør helt frem til 1920, hvor han fratrådte på grund af tunghørhed. Under hans ledelse begyndte A/S Atlas at bygge dampmaskiner, og i sine sidste år påbegyndte han bygningen af dampturbiner. H.H. Schou blev udpeget til det udvalg, der planlagde etableringen af Polyteknisk Lærestalts Maskinlaboratorium i årene fra 1901 til 1906. I forbindelse med sine rejser for A/S Atlas har H.H. Schou taget et stort antal stereoskopiske billeder, og mange af disse er optaget i Peter Elfelts Stereoskopgalleri.

Billederne er fra perioden 1906 og frem til 1921, hvor det sidste registrerede billede er taget under en sommerferie i Norge den 12/6 og har Schou

JPA nr. 285

nr. 1377 og Elfelt nr. 7763. Foruden rejserne til England, Holland, Belgien, Tyskland, Frankrig, Spanien, Portugal og Rusland fotograferede H.H. Schou flittigt under sine mange sommerferier i Norge sammen med bl.a. studenterkammeraten cand.polyt. og cand.psych. Albert Lehmann (1858-1921), der er far til Inge Lehmann, som beviste, at jorden har en fast kerne af jern. Kameraet har tilhørt et barnebarn til H.H. Schou og er solgt gennem Bruun Rasmussens Auktioner.

Albert Lehmann var også flittig stereoskopfotograf, og der er fra ham registreret knap 100 billeder fra 1901 til 1906, alle fra Norge. Tilsyneladende har H.H. Schou derefter taget over. Ud over sit fag dyrkede H.H. Schou fotografering,

numismatik samt personalhistorie. Han havde en samling på ca. 1.400 industrielle fotos og skrev et større værk om de danske mønter fra Oldenburgernes tid. Han deltog i udgravningen af Antvorskov Klosterruin ved faderens teglværk nær Sorø, der senere blev forpagtet af H.H. Schous broder Wilhelm Schou. H.H. Schous billeder fra udgravningerne findes også i Elfelts Stereoskopgalleri med numrene 6669 til 6673.

En anden af hans brødre Einar V. Schou (1866-1925) etablerede på godset Palsgaard virksomheden A/S Emulsion, senere kom A/S Credin til. Einar V. Schou købte i 1912 efter Landsudstillingen i Aarhus den ophugningstruede fregat Jylland for 41.000 kr. Fregatten blev opankret i Sandbjerg Vig ud for Palsgaard ved Juelsminde.

I maj 1914 arrangerede Einar V. Schou en fest i stor stil for veteranerne fra 1864. Efter koncert med kongelig deltagelse og festgudstjeneste i København blev festdeltagerne med 67 veteraner sejlet til Juelsminde. Søndag den 10. maj var der festgudstjeneste i den nye Juelsminde Kirke efterfulgt af frokost på fregatten Jylland. Her var H.H. Schou igen på pletten med sit JPA-kamera, og resultatet findes igen med Elfelt-numrene 7308 til 7316. Endelig må naturligvis nævnes, at H.H. Schou sammen med Peter Elfelt var medstifter af Stereoskopklubben i 1908. H.H. Schou var en habil fotograf. Optagelserne var typisk turistmotiver og specielt i Norge flotte landskaber, hvor selskabets elegant klædte damer poserede i forgrunden.

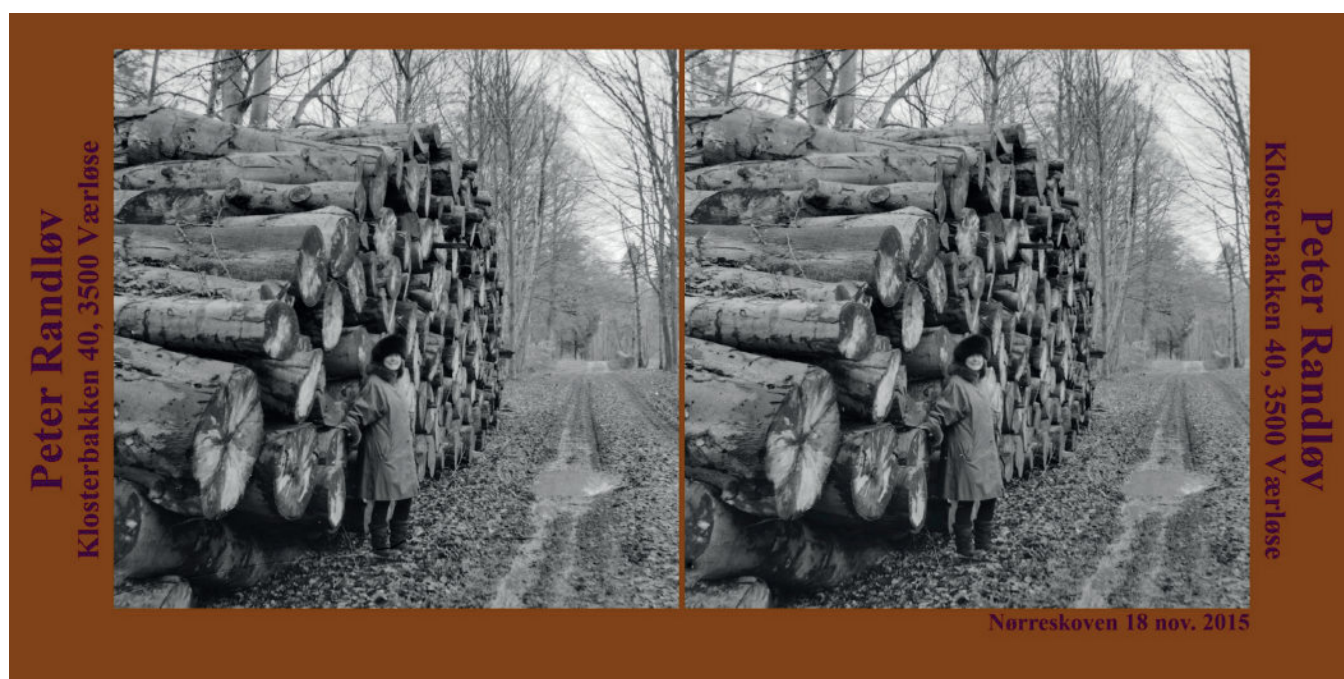
*Fregatten Jylland ved Juelsminde.
H.H. Schou. Elfelt nr. 7315. 10. maj 1914.*

Det smukke JPA-kamera nr. 285 er komplet med beredskabstaske, matskive, seks dobbeltkassetter af aluminium, modlysblænde og en lille optisk søger med libelle. Efter en smule justering er kameraet fuldt funktionsdygtigt. Formatet af glaspladenegativerne er lidt af en gåde, idet de er 10 x 16,5 cm, hvilket ikke er et standardformat. På en kassette er skrevet "Stranden v. Lisebo 18/7 21", på en anden står "Christiansø fra Fyret" og "Dampes Fængsel". Objektiverne er to Suterakromater med en brændvidde på 10 cm og en basisafstand på 7,7 cm. Indstiksblænden, der sidder 2 cm foran objektiverne, har værdierne 1/11, 1/14 og 1/25.

Lukkeren er af guillotinetyper. Lukkertiden indstilles med en pal øverst med en skala inddelt fra 0 til 9 skønmæssigt dækkende tiderne 1/50 – 1/200 sek. En lille pal T-B kan aktiveres for længere tider, og den har sikkert været flittigt brugt, da belysningstider på mere end 1 sekund har været almindelige. Den øverste af de to paler i midten åbner lukkeren til fokusering, den anden spænder lukkeren til eksponering. På bundbrættet er der en skala fra uendeligt til 1 meter, men med en basisafstand på 7,7 cm har nærafstanden ikke været meget anvendelig. Hele udstyret vejer knap

JPA nr. 285

Billedet er taget med JPA nr. 285. Ilford FP4, bl. 25, 1 sec., Rodinal 1:25, 9 min.

5 kg med 12 glasplader plus et eventuelt stativ. En enkelt optagelse tager 15-20 minutter, så med 12 plader har man tænkt sig godt om, før man har skudt – i modsætning til nutidens selfieknipseserier. Kameraets smukke udførelse vidner om J.P. Andersens håndværksmæssige kunnen. Alt er tilvirket i hånden og nøjagtigt tilpasset. Ved samlinger med flere skrue er kærven naturligvis altid i samme retning. Alle messingskrueene – undtagen en i lukkeren – er alle træskrue – ikke en eneste møtrik. Omkring år 1900 kunne man købe seriefremstillede stereokameraer, men de har sikkert været meget kostbare i forhold til den pris, som den beskedne J.P. Andersen har taget.

Den alsidige J.P. Andersen lavede naturligvis også stereoskoper. Et bordstereoskop med knap 100 billeder er ligeledes blevet solgt gennem Bruun Rasmussen. To næsten mandshøje stereoskoper af samme design findes på henholdsvis Helsingør Bymuseum og Det Kongelige Bibliotek.

Ifølge Stereoskopklubbens vedtægter fra januar 1908 skulle de cirkulerende billeder være 12 x 16½ cm. Diapositiverne var glasmonterede kontaktkopier, hvor venstre-højre billederne blev skåret fra hinanden og byttet om. Billederne blev lagt i et omslag, hvor fotografen skrev oplysninger om kamera, eksponering mv., og hvor medlemmerne skrev kommentarer under cirkulationen. Fra disse omslag ved vi, at Elfelt selv brugte et kamera med en objektivafstand på 7,7 cm og Suter-akromater med en brændvidde på 10 cm, så det har helt givet været et JPA-kamera.

Vi har nu kendskab til 23 stereokameraer lavet af J.P. Andersen. De er udført i mange forskellige konstruktioner der vidner om JPAs store opfindsomhed. I en senere artikel vil udførelsen af JPA nr. 218, 285 og 309 blive gennemgået i detaljer. De er udført med hhv. knækled, hængslet forplade og sakseled og med forskellige lukkere.

JPA Bordstereoskop. Afstanden mellem de to linser er kun 45 mm og kan ikke justeres. Holderen kan udskiftes, så denne variant har givetvis været til børn. Begge stereoskoper i Helsingør kan justeres.

*JPA 288. Objektiv Nr. 130, side 3-10
Stereoskopbilledet på Bornholm. Objektiv Nr. 133, side 32-39
Elfelts stereoskopbillede nr. 274. Objektiv Nr. 141, side 40-41
Nellerød-kamera (nr. 174) doneret til Danmarks Fotomuseum. Objektiv Nr. 141, side 46
IPA N 201. Objektiv Nr. 145, side 30-31
Lennart Weber. Arven efter Elfelt. Eget forlag 2015*

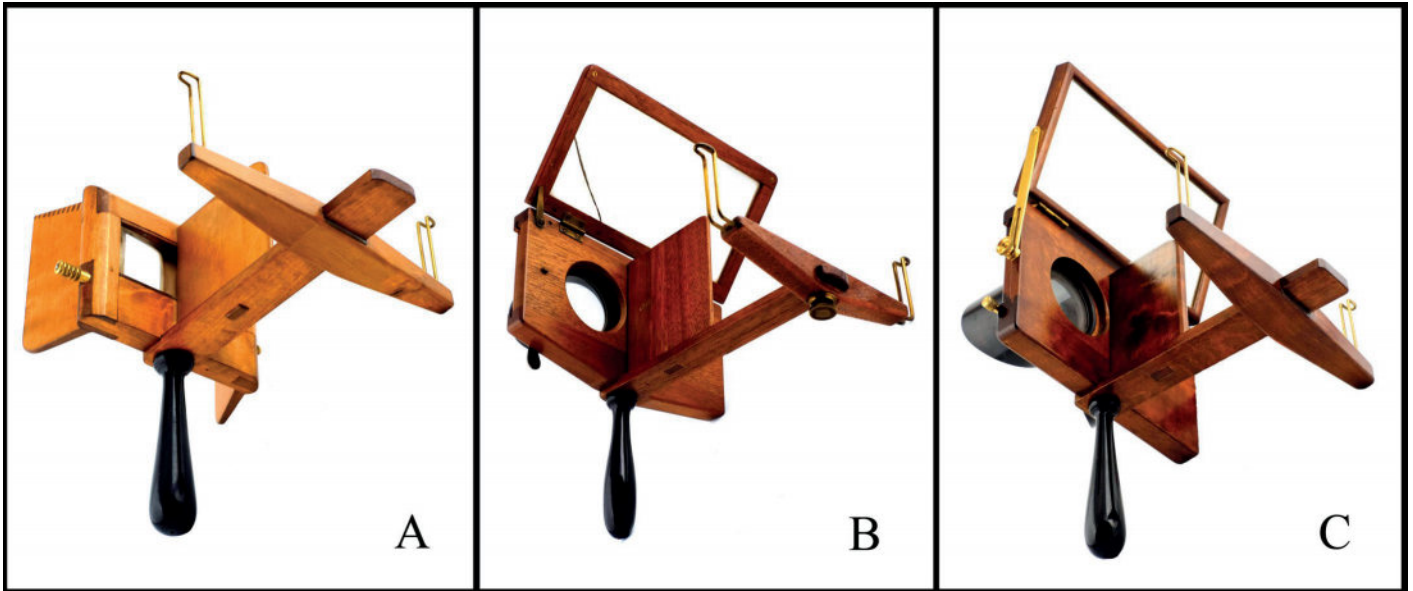
Litteratur:

*Temanummer: Stereoskopi. Objektiv Nr. 38
Teamnummer: Jens Poul Andersen. Obj. Nr. 66
Temanummer: Peter Elfelt, Kongelig hoffotograf. Objektiv Nr. 90
Temanummer: Stereoskopklubben 1908-2008. Objektiv Nr. 120*

To ukendte prototyper

- sandsynligvis fremstillet af Nellerødmanden

Andreas Trier Mørch

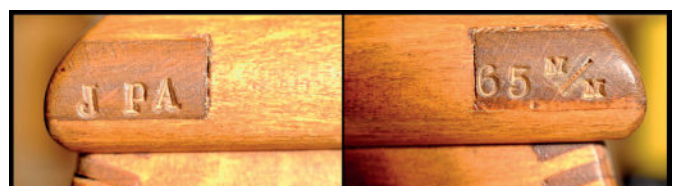

Ved tilfældighedernes underfundige spil har jeg i løbet af det sidste halve år købt to stereoskoper - B og C, der påfaldende ligner hinanden. Den ene blev købt på den samme auktion hos Bruun Rasmussen, hvor også Peter Randløv købte det ene kamera samt bordstereoskopet, og det andet gennem en god bekendt, der fortalte, at det, samt en stribe tilhørende billeder, havde tilhørt Carl Julius Schierbeck, som i denne sammenhæng er interessant, dels fordi han var en ypperlig fotograf, og dels fordi han arbejdede tæt sammen med Peter Elfelt, som solgte flere af hans billeder under sit eget navn. Disse billeder er nu indgået i Stereoregistranten med behørig henvisning til begge.

Det spændende ved disse betragtere er, at de på en række detaljer påfaldende ligner dem, der blev fremstillet af den geniale snedker i Nellerød, dvs. Jens Poul Andersen (JPA) som blandt sine mange kameraer også fremstillede stereoskoper, som den der her er betegnet A, som klart kan tilskrives ham, idet den er signeret med bogstaverne JPA samt 65 mm., hvilket er en angivelse af pupilafstanden.

Model B fungerer ringere end model C, idet spejlet kun kan slås op i en forudbestemt stilling og ikke som på C, hvor denne kan justeres frit efter vinklen til lyskilden. Også justeringen for øjenafstanden kører trægt på B, som er en slæde med en skydepal, der nu er så fastgroet at den ikke lader sig flytte.

Jens Poul Andersens signatur, det indhuggede stempel JPA, der går igen på alle de genstande, der med sikkerhed kan tilskrives ham.

Denne drejebænk var en del af JPAs værksted.

Iblandt JPAs værktøj findes disse snittapper og gevindbakker til skæring af hhv. indvendigt og udvendigt gevind i træ.

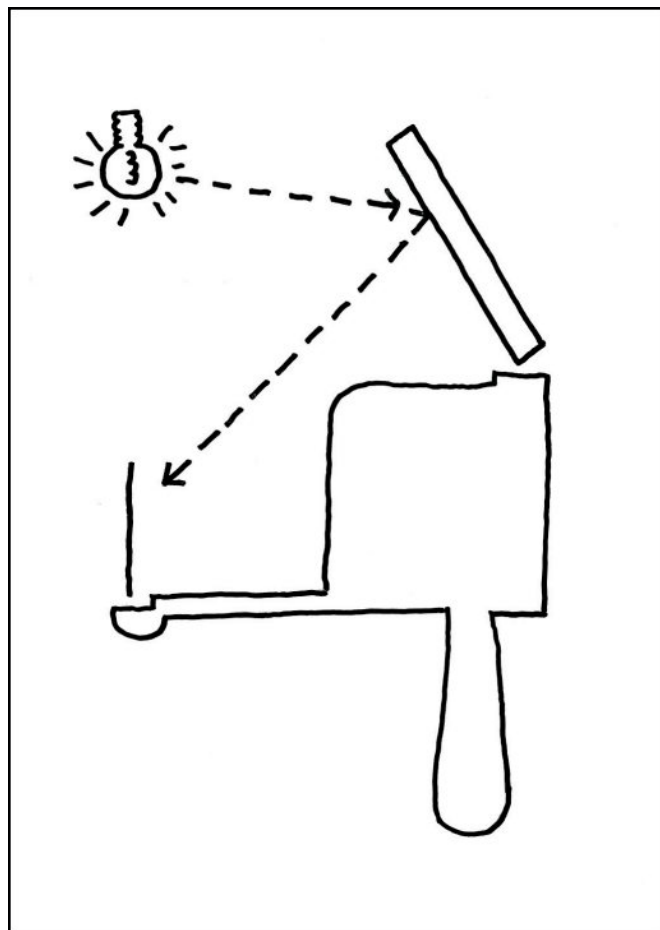
Til dette kommer unægtelig også den flotte håndværksmæssige udførelse, som kendetegner alle tre betragtere og som er en fællesnævner for alt hvad JPA fremstillede. Yderligere peger også de bøjler, der skal fastholde billederne, som på alle tre betragtere er fremstillet helt ens af den samme kraftige messingtråd på det samme ophav. Det er også påfaldende, at alle tre har ens sorte håndtag, som kan byttes indbyrdes, dvs. alle har nøjagtigt samme gevind, hvilket igen peger på JPA, også fordi der imellem hans efterladte værktøj findes en snittappe og gevindbakker til skæring af hhv. indvendigt og udvendigt gevind i træ. Desværre er værktøjet pt. nedpakket og sendt i depot, så en kontrolmåling kan ikke finde sted. Om han også har drejet håndtagene vides ikke, men han har i hvert tilfælde haft muligheden derfor, idet hans værksted også har rummet en pedalbetjent drejebænk.

Begge de tilkomne stereoskoper er monteret med et spejl, der kan vinkles i forhold til lyskilden, hvilket er en konstruktion, jeg ikke har set tidligere på denne type betragtere. De ældste stereoskoper var lukkede (Brewster). De var oprindelig beregnet til daguerreotypier. De havde også et spejl, der kunne vippe, så man kunne styre lyset på daguerreotypiernes spejlende overflade. Men trods grundige søgninger på nettet og i litteratu-

ren er dette tilsyneladende ikke en facilitet der er anvendt på de åbne og mest almindelige betragtere, som blev opfundet af Holmes i ca. 1870 og siden fremstillet i et antal af millioner. Spejlet er et meget nærliggende og logisk forsøg på at gøre brugen mere anvendelig, uden dette dog (af svært forståelige grunde – måske prisen) siden bliver anvendt af JPA fremover.

Men på alle tre stereoskoper ses den stædige insisteren på at give mulighed for korrektion af øjenafstanden, hvilket har kompliceret betragteren væsentligt, idet dette tiltag har krævet en betydelig håndværksmæssig snilde og et væsentligt større arbejde end spejlet ville have afstedkommet. De fleste mennesker har en pupilafstand på mellem 58 og 68 mm, hvor normalen betragtes som 65mm. i overensstemmelse med JPAs angivelse. Pupilafstanden spiller en rolle både for tilpasning af briller og ved brug af mikroskoper og kikkerter – men gør den også det for stereoskoper, hvor de to prismer har til opgave at dreje øjnenes konvergens mod uendeligt - eller er det et raffineret håndværksmæssigt greb over for et uoplyst publikum?

Når stereobilleder skal betragtes ordentligt skal lyset komme bagfra, så ideen bag betragteren er nemt at afkode: her tænkes lyset at komme forfra, så en gruppe, f.eks. en familie, kan lade betragteren cirkulere rundt om et bord med en fælles lyskilde.

Tv. Holmes stereoskop, th. Brewster.

Korrigerende for forskellige øjenafstande er en finesse som JPA var nærmest den eneste, der har inkorporeret i sine betragtere, og en overordentlig krævende detalje. Dette kan diskuteres, idet tilsyneladende ingen andre Holmes-type anser denne mulighed for nødvendigt.

Der er en rulleteret fingerskrue anbragt i den ene kant af betragteren, som henholdsvis bevæger prismerne fra – eller imod – hinanden og som indebærer at skruegangen på midten deles i et henholdsvis højre og venstre gevind.

Med tak til Jesper Bruus Pedersen for fotografiering af stereoskoperne og Peter Randløv og Lenart Weber for lån af fotografier af JPAs værktøj.

Kilder:

Modelsimulering med stereoskopi af Niels Lykke Sørensen og Svend B. Sørensen, Kunstakademiets Arkitektskole 1994

Katalog: Peter Elfelts Stereoskop-Samling. Paul Wing. Stereoscopes. The First Hundred Years.

Ved at forskyde pupilafstanden, som muligt på JPAs betragtere, kan vinklen α_1 og α_2 gøres større eller mindre, men har dette overhovedet nogen mening, idet dette kun afstedkommer en nærmest mikroskopisk ændring af vinklens størrelse? Illustration fra: Modelsimulering med stereoskopi.

I modsætning til normal betragtning af et objekt, hvor øjnenes muskler automatisk bidrager til, at akkomodation og konvergens bliver korrekte, mærker man, hvordan det trækker i øjnene ved betragtning af et stereogram.

Figur 5.4 forklarer hvad der sker. For nemheds skyld betragter vi et enkelt punkt P på objektet. På de to delbilleder i stereogrammet svarer dette til P_L på venstre delbillede og P_R på højre delbillede. Disse samhörørende punkter kaldes indenfor stereoskopien for homologe punkter. For at få de homologe punkter til at falde sammen, lader vi øjnene konvergere mod punktet P i afstanden a_2 samtidig med at de akkomoderer på billederne i stereogramplanet i afstanden a_1 . Vinklerne α_1 og α_2 er således helt forskellige, hvilket betyder at akkomodations- og konvergens musklerne i øjnene må arbejde uafhængigt. Dette er de ikke vant til, hvilket i begyndelsen kan virke lidt anstrengende.

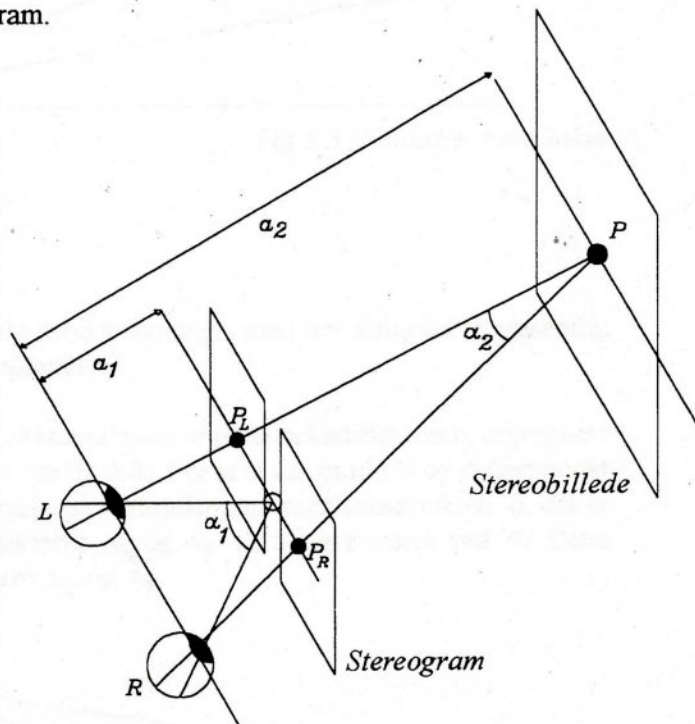

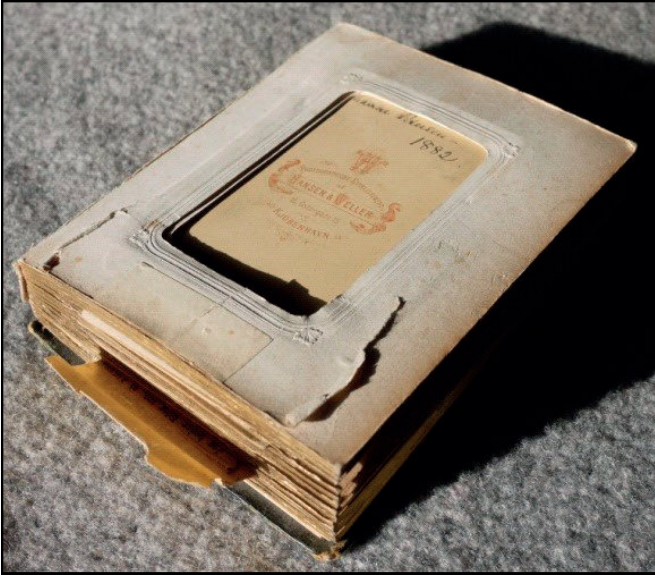
Fig 5.4

Stereogrambetragtning

Mit sjove fund

En historie om et gammelt laset album

Ole Hesager

Fredag den 9. oktober sidste år åbner jeg Politiken og ser til min store overraskelse, at Københavns Bymuseum i Vesterbrogade lukker (men genåbner dog i Stormgade om et par år), og at det er sidste åbningsdag. Fast besluttet tager jeg til København for at se det store panoramabillede over København en sidste gang, specielt efter at have set det fine panoramabillede, der fulgte med i Lennart Webers bog "Arven efter Elfelt". Besøget i bymuseet blev imidlertid en stor skuffelse, idet næsten alt det gamle i museet allerede var fjernet. I min store frustration over denne oplevelse gik jeg på jagt efter lidt visitkortbilleder hos antikhandlere og antikvarboghandlere. Hos flere var besøget forgæves: "Nej, vi har ikke noget". Men hos en enkelt var der dog gevinst. Han sagde til mig: "Jeg har noget gammelt i en dårlig stand, hvis du kan bruge det"? "Hvis prisen er rigtig, tager jeg det", og det gjorde jeg så.

Jeg gik derefter hen til Kultorvet, hvor jeg havde mulighed for at sidde ned i det gode vejr og se nærmere på herlighederne. Det var et noget laset album med visitkortbilleder. Enkelte billeder var pillet ud, men der var dog stadig 20 billeder tilbage. Der var med blyant skrevet navn under næsten alle de 20 billeder og på nogle enkelte af billeder-

ne også på bagsiden. Desuden lå der i albummet et avisudklip med overskriften "Et brev fra Fokin".

En gennemgang af billederne viser, at det hovedsageligt er portrætter af kendte og til dels betydningsfulde personer, som på forskellig måde er tilknyttet teaterverdenen, og at albummet sikkert har tilhørt en person fra dette miljø eller eventuelt et familiemedlem til nogle af de afbillede personer.

En central person i albummet er Betty Julie Borchsenius (1850-1890). Hun var født Guld-

branden og var en kendt skuespiller. Efter først at have optrådt et par år i provinsen blev hun i 1869 engageret til Folketeatret i København og var i en årrække en af hovedstadens mest yndede skuespillere, bl.a. i mange ungpigeroller. Hun var beundret af så forskellige personer som Herman Bang og Edvard Brandes. I seks år fra 1873-1879 var hun gift med Otto Borchsenius. Betty Julie Borchsenius optræder på seks af billederne i albummet og hendes mand Otto Borchsenius på to af billederne.

Otto Borchsenius (1844-1925) var redaktør og forfatter og var en særdeles kendt person i det litterære miljø i København. I 1872 var han sammen med bl.a. Georg Brandes, Holger Drachmann og J. P. Jacobsen medstifter af foredragsforeningen "Litteraturselskabet". Otto Borchsenius var fra 1885 redaktør på avisen "Morgenbladet", der var partiet Venstres organ i Hovedstaden fra 1873-1892, grundlagt af den kendte venstrepolitiker Christen Berg.

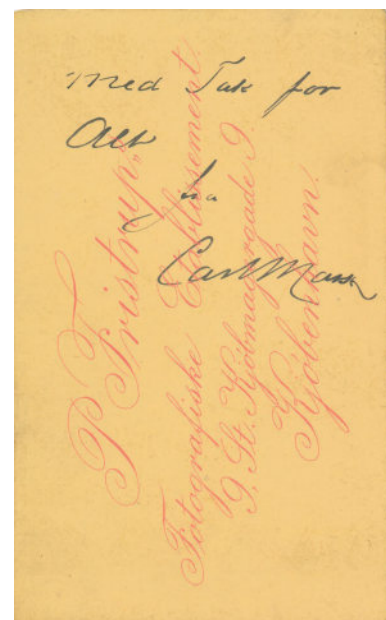
Til højre

Sophus Bauditz (1850-1915), betydningfuld skolemand, forfatter og dramatiker. Fra starten af 1880'erne havde Sophus Bauditz tæt kontakt til det københavnske teatermiljø.

Herunder

Carl Vilhelm Marx (1858-1900), skuespiller, gift i 1884 med (og senere skilt fra) Marie Wendrich. Marie Wendrich blev i øvrigt senere gift med den kendte revyforfatter Johannes Buntzen.

Side 30

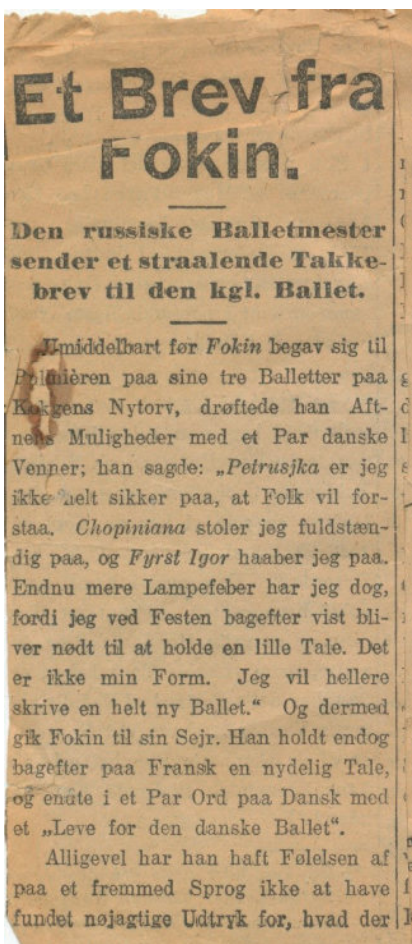
I midten: Otto Borchsenius.

Til Højre: Otto Borchsenius siddende til højre med overskæg.

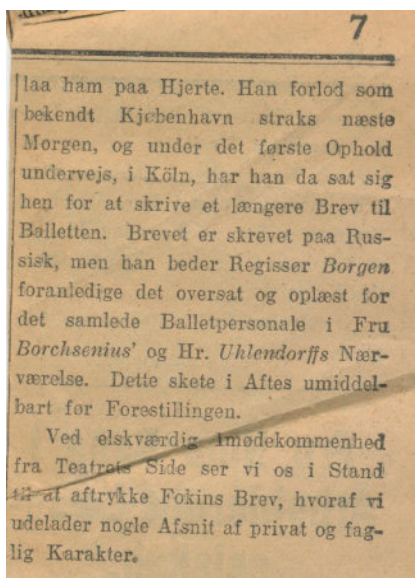
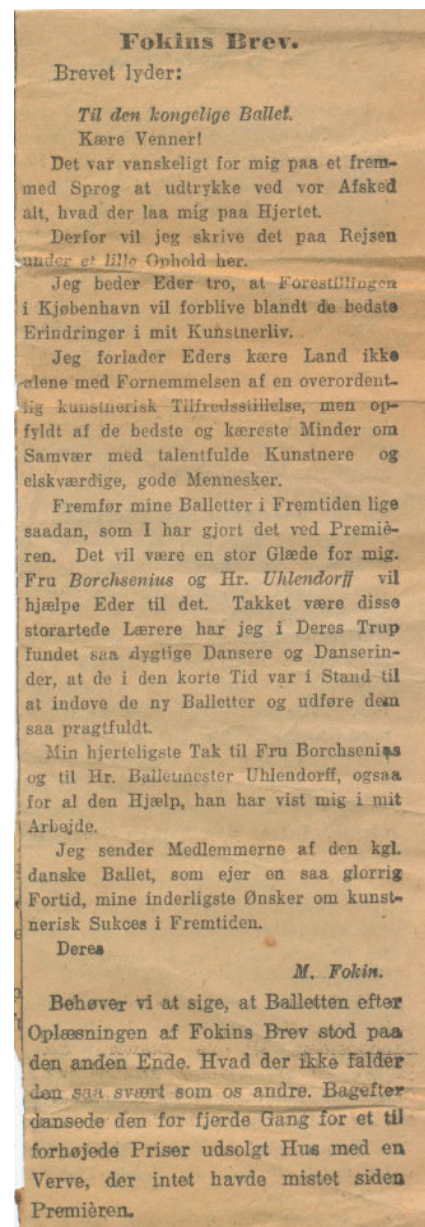

Til højre

Robert Watt (1837-1894) var en dansk forfatter og teaterinstruktør. I perioden 1876-1884 var Watt leder af Folketeatret og var således i en periode chef for Betty Julie Borchsenius indtil denne i 1880 forlod Folketeatret.

I albummet lå endvidere et avisudklip med overskriften ”Et brev fra Fokin” samt teksten til selve det omtalte brev. Mikhail Fokin var en russisk balletdanser og koreograf, der var kommet til Skandinavien i 1918 efter at have forladt Sovjetunionen. I brevet roser han de ansatte ved den kongelige ballet, specielt balletmester Gustav Uhlen-dorff, som var ansat ved balletten fra 1915-1928. Den omtalte Fru Borchsenius er Valborg Bodil Emilie Borchsenius (1872-1949), født Jørgensen. Hun var en kendt solodanser og lærer ved Den kongelige Ballet, hvor hun virkede hele sit liv. Hun var i første ægteskab (1896-1908) gift med skuespiller Johannes N. Guldbrandsen (1871-1921). Navnet Borchsenius fik hun ved sit ægteskab i 1908 med overregissør Kaare Guldbrand Borchsenius (1874-1960), der minsandten var søn af ovennævnte Betty Julie og Otto Borchsenius.

Johanne Petersen:
Kan være identisk med skuespiller ved Det kongelige Teater *Johanne Petersen* (født 1848).

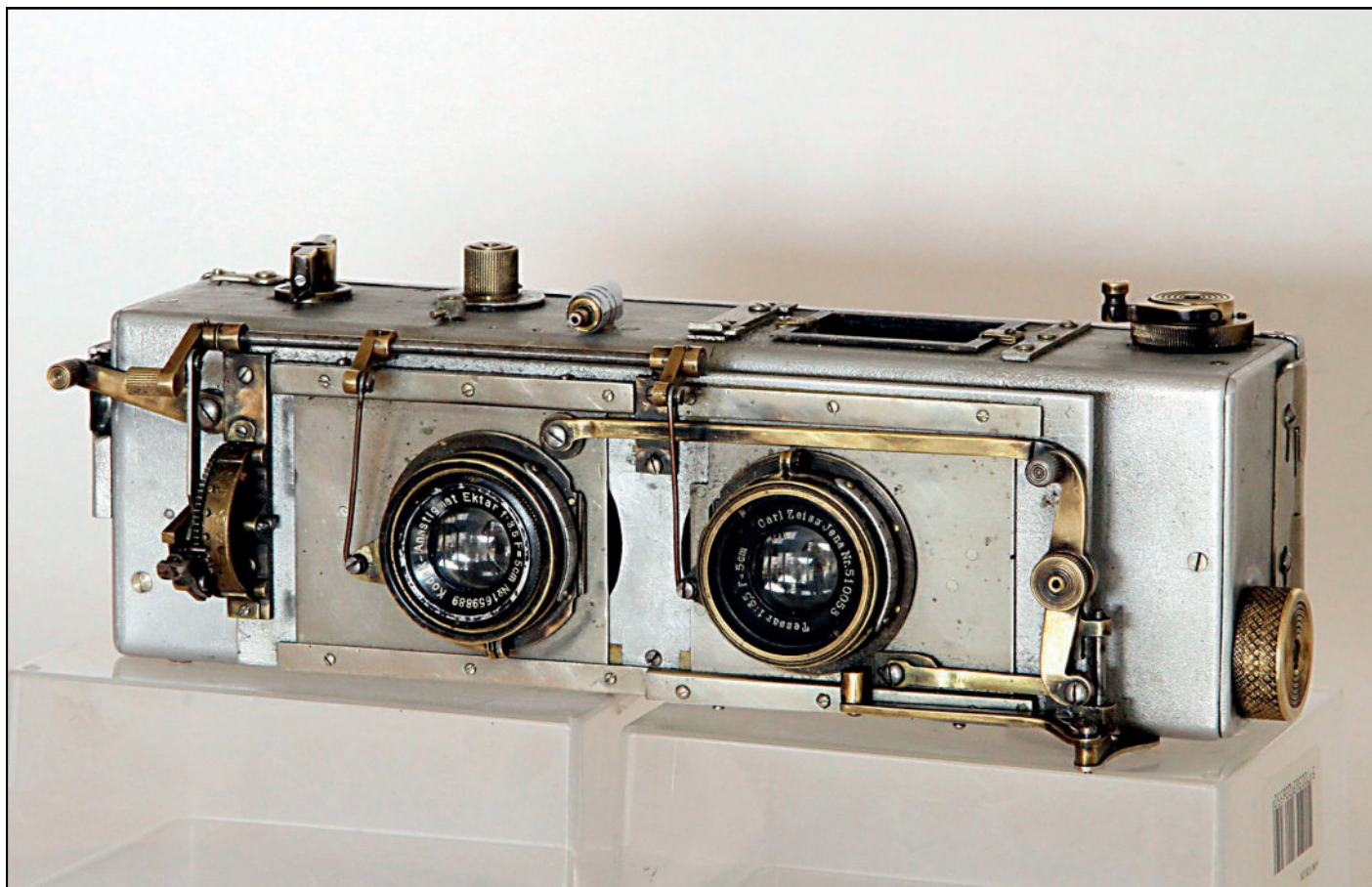
Billederne i albummet er taget i perioden ca. 1870 til ca. 1890, mens avisudklippet er fra 1918/19, hvor Mikhail Fokin arbejdede i Skandinavien.

Det er ikke lykkedes at finde ud af, hvem albummet har tilhørt, men jeg formoder, at det stammer

fra familien Borchsenius og har måske oprindeligt tilhørt Betty Julie og Otto Borchsenius og er måske senere gået i arv til deres søn Kaare Guldbrand Borchsenius, der igen senere har lagt avisudklippene ind i det. Men det er gætterier fra min side. Det er netop sådan en historie, der gør det spændende at gå på jagt efter det gode fund.

Et gådefuldt stereokamera

Klaus-Eckard Riess

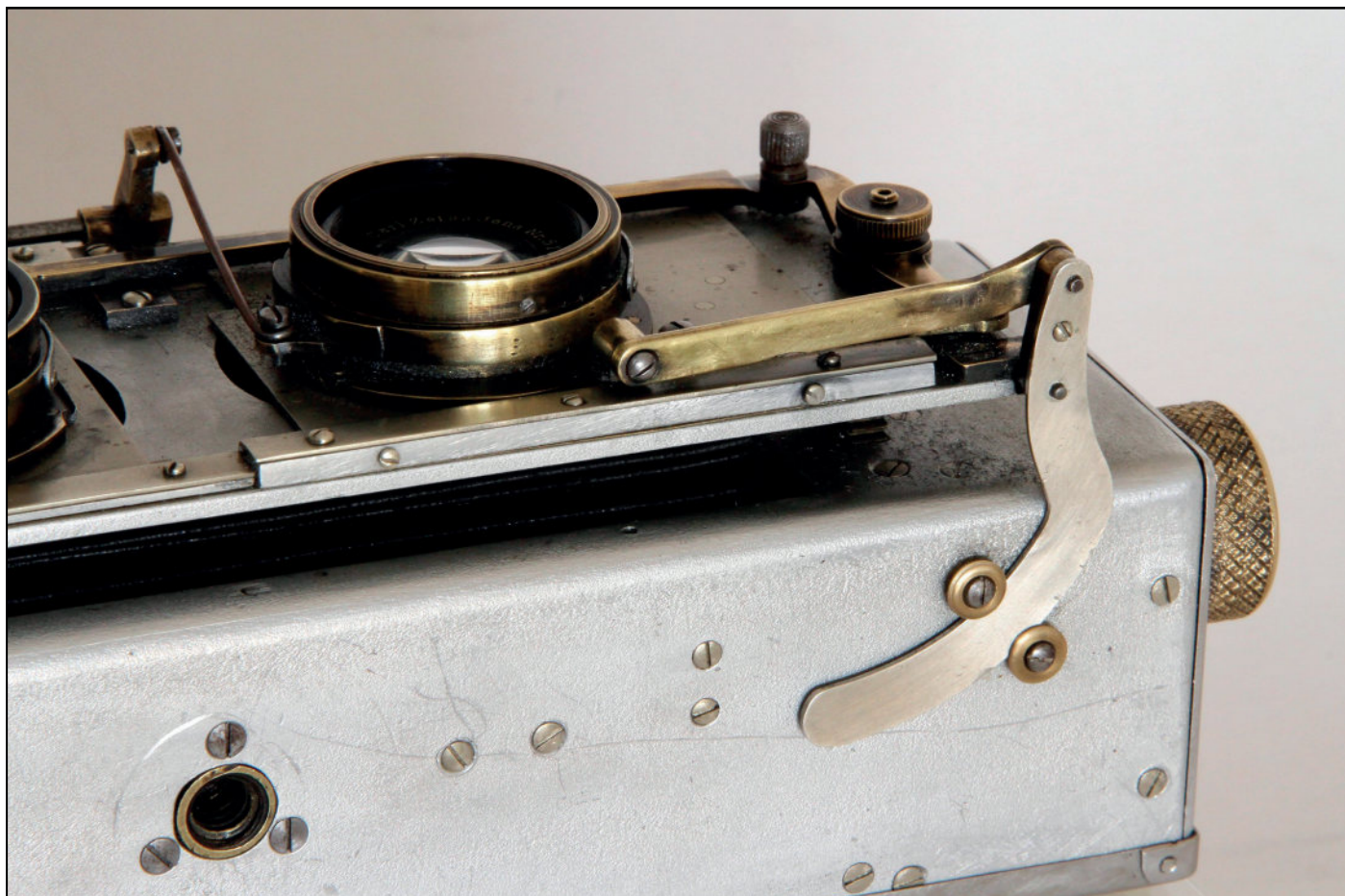

Vort ærede medlem Anders Finsen i Præstø har via en netauktion bragt sig i besiddelse af et ret så fascinerende stereokamera af mystisk oprindelse. Mon nogen har set sådan en konstruktion før, eller noget der ligner?

Kameraet bærer hverken navn eller logo. Alt tyder på at det er hjemmebygget, men af nogen med stor mekanisk snilde og muligvis med dele fra andre kameraer. Den dygtige selvbygger har åbenbart ikke kunnet finde to ens objektiver, men var nødt til at bruge forskellige fabrikater: Carl Zeiss Jena Tessar og Kodak-Anastigmat Ektar.

Stereokamera uden navn og logo.

Begge har en åbning på 1:3,5 og brændvidde 5 cm. Objektiverne er ikke monteret i helt præcis samme afstand til filmplanet. Differencen skal formentlig kompensere for afvigelsen af objektivernes faktiske brændvidde fra den nævnte.

Afstandsindstillingen rækker fra ca. 12 cm til uendeligt og foretages ved hjælp af et hjul på siden af kameraet, der via et drev og over to tandstænger bevæger frontpladen ud og ind. Samtidig forskydes basisafstanden mellem objektiverne automatisk og symmetrisk mellem 4,7 cm og 6,6 cm. Blænderne i begge objektiver er koblet med hinanden og forsynet med en fælles forvalgsmechanisme, sådan at reflekssøgerens matskivebillede kan betragtes ved fuld blændeåbning.

På kameraets topdæksel ses en anordning til påmontering af enten søgerskakt eller prisme, men dette tilbehør ser ud til at være bortkommet.

Kameraet er indrettet til almindelig 35 mm film med et billedformat af 24 x 30 mm. Filmtransport og lukkeroptræk er koblet og spærret mod dobbelteksponering.

På kameraets top er monteret en lille standard-synkronippel.

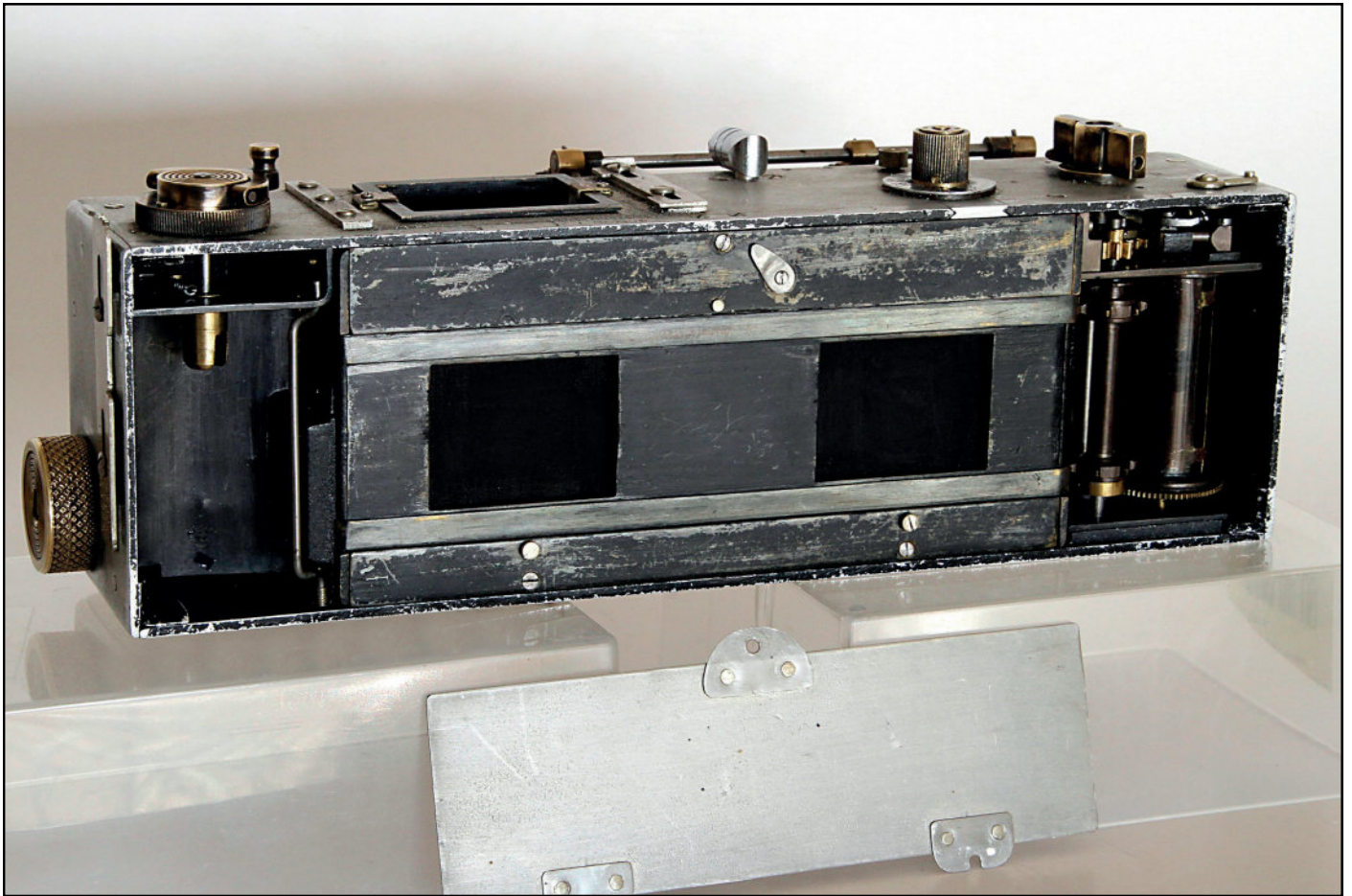
Kurven styrer automatisk basisforskydningen mellem objektiverne.

Den horisontalt kørende spaltelukker består af lærredsgardiner og opviser tiderne fra 1/25 til 1/500 sekund. Med en omstillingspal kan vælges I eller P, hvor I står for det franske "instantané", som betyder "moment", og hvor P står for det franske "pose", som betyder "tid".

Hele herligheden vejer 1,5 kg og måler 22 x 7 x 7,5 cm når frontpladen og bælgens er kørt helt ind.

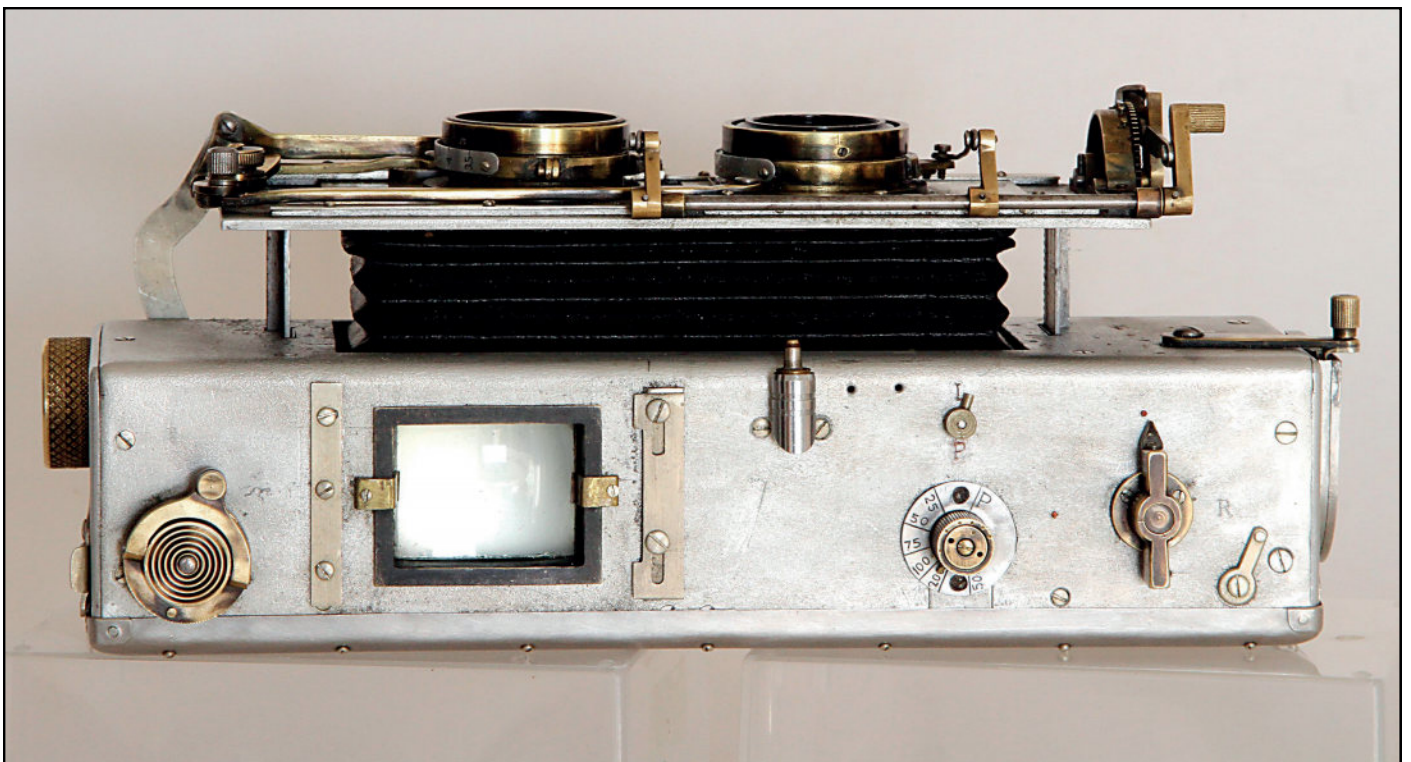
Alt i alt er det en spændende sag, der må få adrenalinen til at stige hos enhver stereofreak.

Alle kamerabilleder er taget af Svend Frederiksen.

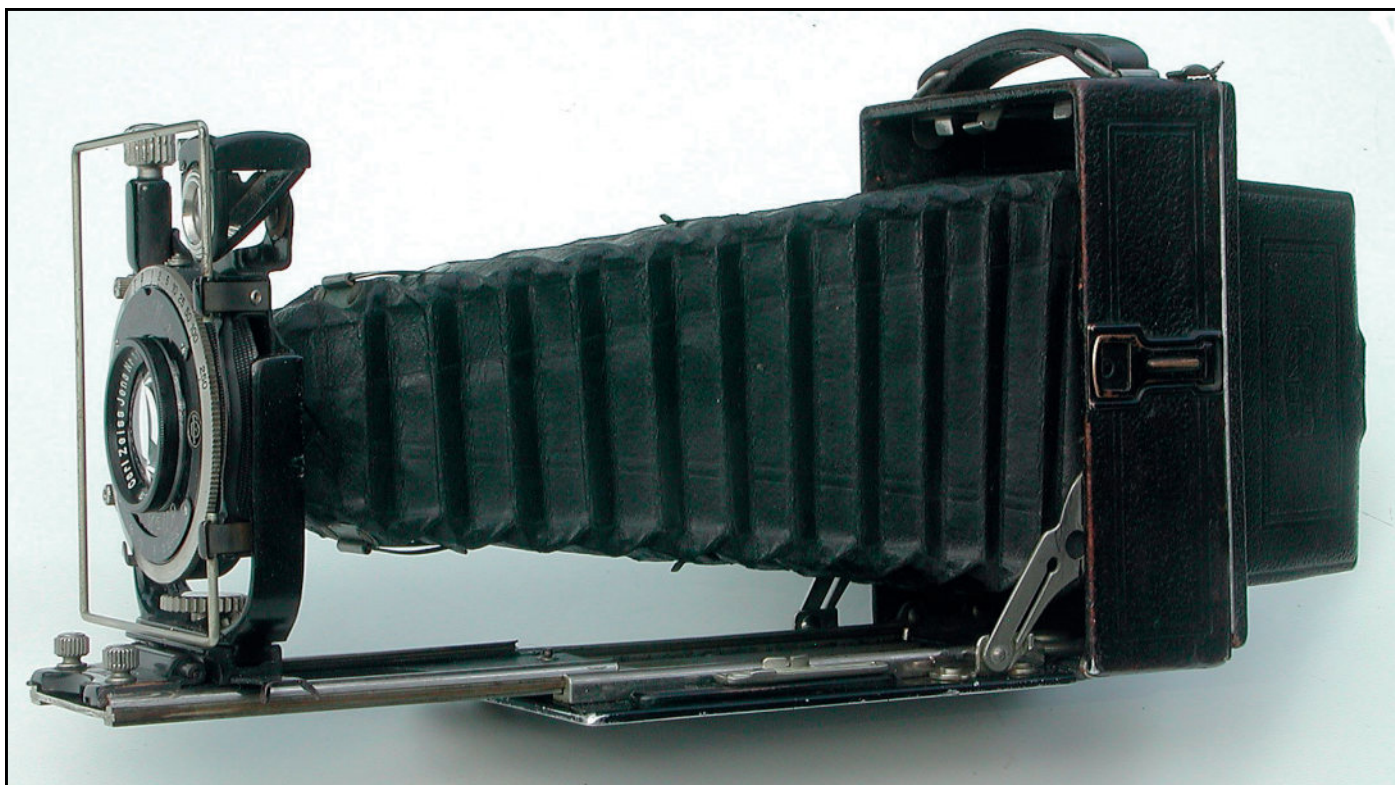
Kameraet åbent til filmskift.

*Vi ser det hele lidt fra oven:
Hjulet til afstandsindstillingen til venstre, udløseren til højre.*

Mit Maximar 207/3

Klaus-Eckard Riess

På samlarmarkedet i Olofström faldt jeg for nogle år siden over et Zeiss Ikon Maximar 6,5x9 cm fra Zeiss Ikon i Dresden. Jeg kunne ganske enkelt ikke få mig selv til at tage hjem, uden at erhverve dette lille, handy kamera, selv om jeg ikke drømte om at tage det i brug og fotografere med det. Men 400 svenske kroner var jo heller ikke ligefrem nogen herregård.

Navnet Maximar står for mig som noget maksimalt, d.v.s. et eller andet stort og flot. Desværre svarer denne betegnelse ikke helt til det kamera, hvilket Ica AG Dresden første gang lancerede i 1912 og netop døbte Maximar. Dette beskedne klappkamera i format 9x12 cm var bare et af de alt for mange forskellige kameraer af samme type, som alle kamerafabrikker dengang havde på deres programmer. I tidens løb blev Maximar 9x12 cm leveret fra Ica AG i 33 forskellige kombinationer af objektiv og lukker. Kort før fusionen til Zeiss Ikon AG i 1926 kom 6,5x9 cm formatet til. Hovedbestillingsnummeret for typen var 107. Kame-

Mit Maximar stikker næsen langt frem.

raet kunne leveres i 12 forskellige versioner, alt efter hvilken kombination af objektiv og lukker man valgte. Meningen med den store fusion havde bl.a. været en rationalisering. Sådan kom det dog ikke helt til at gå, når man må konstatere, at det hos Zeiss Ikon blev til i alt 23 versioner af Maximar i 6,5x9 cm format. Til gengæld fik man nu et kamerahus i metal, hvor Ica-tidens hus havde været fremstillet af træ.

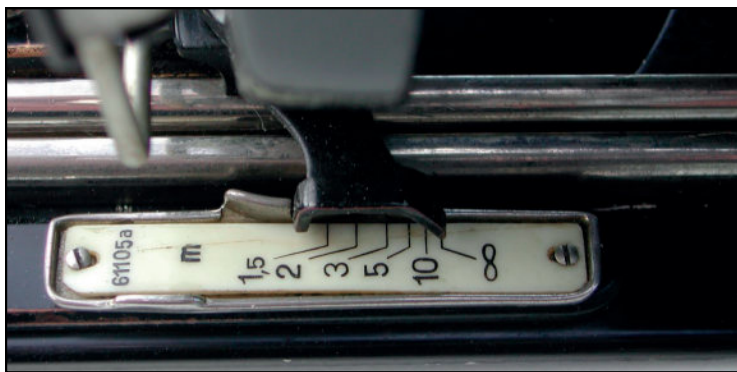
Min udgave har serienummer R 21572 og er fra 1930, hvilket Carl Zeiss objektivets nummer tyder på. Det er en Tessar 1:4,5 f=10,5 cm nr. 1197626, som er monteret i en Compur lukker fra Friedrich Deckel i München. Begge dele gjorde dette kamera til 6,5x9 cm formatets dyreste. Hele 121 Reichsmark skulle kameraets første ejer lægge på bordet i 1931.

Ganske imponerende at se forfra.

Zeiss Ikon supplerede Maximar-sortimentet med endnu to formater. I 1929 kom Maximar 10x15 cm på markedet i 6 forskellige versioner. Modellen med Tessar 4,5/18 cm i Compur lukker blev solgt til en pris af 250 Reichsmark og var dermed Maximar-seriens dyreste kamera. Derimod slap man med kun 87 Reichsmark, hvis man i 1934 købte det dengang nye Maximar 8,5x10,8 cm. Man måtte dog nøjes med et 3-linset Novar objektiv i en relativ billig Derval lukker fra Alfred Gauthier i Calmbach. Men klapkameraets dage var talte. I 1938 figurerede denne kameratype for sidste gang i Zeiss Ikons hovedkatalog.

Mit Maximar fylder med sine 130x100x42 mm så lidt, at det nemt kan puttes i en jakkelomme. Alligevel har det et dobbelt udtræk til at tage nærbilleder med, eller også tele-optagelser, hvis man er i besiddelse af en Distar-forsatslinse. Til almindeligt brug trækker man bare objektivfronten ud indtil den raster ind på uendeligt. Et tryk på den fjedrende afstandsskala frigør objektivfronten, så den kan skubbes frem til de kortere distancer, som er indtegnet på skalaen. For at komme styrende linjer til livs, kan objektivfronten forskydes sidelæns og op og ned. Desuden er objektivfron-

Afstandsskala.

ten forsynet med såvel en lille libelle som med en vippebar brillantsøger, der er anvendelig til fotografering både i tværformat og på højkant. På toppen af kameraet er "Maximar 207/3" præget ind i læderbetrækket. Som på alle disse klapkameraer kan matskiverammen selvfølgelig udskiftes mod enten glaspladekassette eller filmpack. Men dette uundværlige tilbehør indgik ikke i min handel i Olofström.

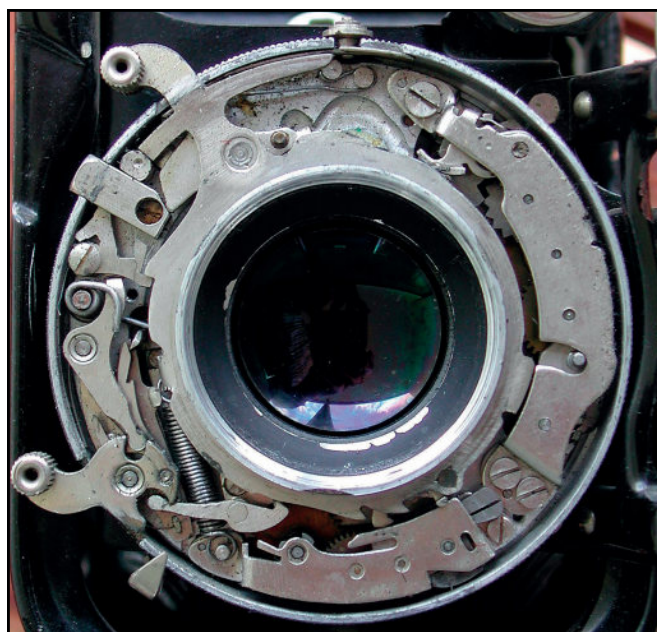
Kilde:

Bernd K. Otto:

"Carl Zeiss Kamera-Register 1902 – 2012".

Verlag Rudolf Hillebrand.

Lukkermekanik.

Skt. Petersburg, 1996. Foto: Andreas Trier Mørch.

Madrigalkoret. Foto: Kristine Lund, 1901. Se side 48.

Billedgruppen

Gerhard Ryding

Mødereferater

Torsdag 5. november

Af Olaf Hermansen

Aftenens foredragsholder, Flemming Jakielski, tog de 25 fremmødte med på en nostalgisk rejse gennem København før foråret 1972, hvor sporvognene blev nedlagt. Vi så fotos med sporvogne, lige fra de almindelige linjer til Irma kaffevognen og turistsporvognen, men ikke kun sporvogne. Vi så også biler, byens nips, som postkasser, brandalarmer m.m. samt mennesker og forretningsfacader med flotte reklameskilte. Et par, nu nedlagte fotoforretninger så vi også. Der blev stillet spørgsmål, som Flemming mesterligt besvarede, alt i medens han krydrede aftenen med anekdoter og morsomme historier.

Sporvognsturen begyndte Flemming med et foto af Århusgades remise, med fem sporvogne holdende foran, hvor vi denne aften sad i lokalet på første sal, lige over den tidligere remise. Vi fulgte linje 3s rute over Store Trianglen, hvorfra vi så mange fotos, derfra gennem de snævre Nørrebrogader ud til Mozarts Plads. Et flot foredrag fra en dreven foredragsholder, som jeg før hen har hørt berette om hovedbanegårdens opførelse og forskellige udenlandske damplokomotivtræf. Tak til Flemming for en dejlig aften, hvor vi kom tilbage til vores københavner barndom.

Torsdag 11. februar

Af Niels Resdahl

Andreas Trier Mørch havde i 2014 arrangeret en arkitektur- og kulturejse til Skt. Petersborg, som Leif Germann havde deltaget i. Leif viste farvebilleder set som og fotograferet af en turist af byens pragtfulde bygningsværker og det daglige liv, som det leves i dag. Derefter supplerede Andreas med stemningsfulde sort/hvide billeder fra 1996, som set og fotograferet af en arkitekt. Et meget interessant foredrag, hvor tilhørerne fik et stort indblik i Skt. Petersborg.

Inden foredraget var der den sædvanlige korte orientering fra de fremmødte medlemmer. Inge Aasmul fremviste et billede fra 1897 i str. 30x40 cm af en 5 årig syg pige (blåt barn). Forældrene vidste hun ikke ville leve ret længe, og investerede derfor i et meget dyrt billede. Billedet var af Inges mors søster og havde befundet sig i Finland i 60 år. Niels Resdahl omtalte problemerne med fotomuseet i Herning. Museet lukker formentlig over sommeren, hvorefter samlingen skal afvikles.

Ole Hesager havde erhvervet to Daguerreotypier, hvoraf det ene fra 1849 var meget sjældent og var en udendørs optagelse af Viborg Svane Apotek. Ole orienterede ydermere om Fotohistorisk Museum i Bradford i England. Museet skal ændres og omlægges, hvorved 400.000 billeder skal overføres til London. Jan Rasmussen havde erhvervet et billede fra Andreas af sin yndlingsfotograf Kirstine Lund fra Lønstrup. Et dejligt stort udendørs fotografi af en gruppe kvinder med stråhatte.

Ann Vibeke havde fra Andreas overtaget en billedmappe med bornholmske billeder, som hun aldrig før havde set. Philip havde holdt et godt besøgt billedforedrag i Hasle. Inger omtalte en meget interessant kvindelig fotograf *Imogen Cunningham*, som blandt andet havde arbejdet med nøgenfotografi. Fotografierne udstilles for øjeblikket på Gl. Holtegaard.

Aften sluttede med en billedauktion i skrotsalg-regi arrangeret af Andreas, som havde sorteret ud af sin samling.

Møderækken

Torsdag 28. april

Foredrag: Tune Laug, Fotoalbums

Mødedatoer for efteråret:

06.10. og 10.11.

Bog & Udstillingsomtale

Svend Erik Jeppesen

Bornholms Historiske Samfund
*Bornholmske Samlinger 2015: Bornholmernes
Folkeskoler*
Pris 300 kr.
ISBN 978-87-87042-40-6

Det er en kolossal udvikling billederne beskriver. Fra små pjaltede væsner, ofte kønsopdelt og barfodede eller iført træsko, frem til nutidens selvbevidste skolebørn, der afspejler gåpåmod og bevidsthed om livets mangfoldige muligheder. Hermed bliver bogen også af interesse for denne fornings medlemmer.

Prisen er 200 kr. for medlemmer af Bornholms Historiske Samfund - og for Dansk Fotohistorisk Selskab (købes via Ann Vibeke Knudsen).

Af Andreas Trier Mørch.

Bogen er den seneste i en lang række af udgivelser fra Bornholms Historiske Samfund, og som i denne udgave fra slutningen af 2015 indeholder en grundig beskrivelse af alle øens skoler, deres historier, den førte politik og planlægning, samt beretninger om og af nogle af lærerne og eleverne, og er som sådan mest – og måske kun – interessant for lokalsamfundet.

Når den særdeles velillustrerede bog anmeldes her, hænger det sammen med at bogens redaktør er Ann Vibeke Knudsen, som med kyndig og indsigtfuld hånd har valgt bogens illustrationer og samtidigt skrevet et underholdende kapitel om skolefotograferne - bogens sidste. Disse er udlånt fra arkiver, samlinger og privatpersoner, hvilket må have været et stort og omfangsrigt arbejde. Det er en interessant kavalkade, der spænder over 100 år fra det tidligst bevarede fotografi fra 1870 frem til ca. 1970. Når denne afgrænsning er valgt, hænger det sammen med, at der ikke må vises fotografier fra de seneste 50 år, idet dette ville kræve et helt uoverskueligt arbejde med at indhente tilladelser fra fotograferne og de fotograferede.

Tyskeren Wolfgang Erner har begået et ultimativt værk om Edixa Reflex. Bogens 465 sider i format 21 x 30 cm er spækket med historie, gengivelse af dokumenter, detaljerede beskrivelser samt masser af billeder. Interessant læsning er i bogens første del de ca. 100 sider med en repetition af kamera-historien og om konkurrenterne i forhold til udviklingen af Edixa Reflex. Meget oplysende, men også noget deprimerende, fandt jeg beretningen om de sidste krampetrækninger, da Henry Wirgin havde kastet håndklædet i ringen og et nydannet Edixa GmbH kom til at lide skibbrud i 1971 med det nyudviklede Edixa Electronica TL.

Interesserede kan i bogen få overblik over prislister, prospekter, en Edixa-stamtavle og på hele 24 sider se gamle Edixa-reklamer. Det største udbytte får samlere. Forfatteren har nemlig udførlig skildret og illustreret de mange versioner af kameraets markante udvendige dele, så som optræksarm, tællerskive, returspoling m.m.. Helt uvurderlig er opstillingen af alle de mange forskellige benævnte modeller, hvor hver model har sin egen side med billeder og specifikationer. Man får ligefrem lyst til at starte eller udbygge en Edixa-samling.

Bogen kan købes hos Lindemanns Fotobuchhandlung: fotobuecher@lindemanns.de.

Bestillingsnr. 64021E

Elo Lundin Christensen Italiensk kamerahistorie

Elo Lundin Christensens værk om italiensk kamerahistorie, som blev anmeldt i Objektiv nr. 142, har siden haft vokseværk og er nu blevet til et seksbindsværk på i alt 1200 sider.

Elo er naturligvis interesseret i, at hans kæmpearbejde kan blive til glæde for andre kamerainteressererede, og han vil derfor tilbyde DFS-medlemmer, at de kan erhverve alle seks bind for en samlet pris på 600 kr. Dette er kostprisen for den printede version i A4-format. Eventuelle transportomkostninger betales af køber.

Alternativt kan værket købes i USB-version, hvis køber selv leverer en USB-stick.

Denne version tilbydes for 300 kr. + forsendelsesomkostninger.

Interesserede kan henvende sig til Elo på tlf: 4171 7281 eller på mail: ewlc@sa.dk

Edixa-Mat Reflex Mod. C

Bj. 1960-1961 Typ C1c-21/1
 Auftr. 1/60 - 16/60
 Nm. 239 281 - 273 000

Merkmale:

Beledering	Var. 3
Tragösen	ja
Auslösesperre	ja
Suchermut	nein
Wechselrahmen	ja
Synchronkontakte	Var. 3
Gravur	Var. 4
Stativplatte	nein
Ständer	nein
Bodenschild	längs
Nummernpos.	mittig
Filmführung	Var. 2
Transportachse	Alu schwarz
Rückwand	Var. 5
Belichtungsmess.	Selen
-glas	Glas
Aufzughebel	Var. 2a
Zählwerk/Befestig.	Var. 4
Rückspulknopf	Var. 8
Filmmerkscheibe	Var. 6a
VerschlussEinst.	Var. 4
Zeitenbereich	1-1000
-15	-
Rapidspiegel	ja
Innenauslösung	vollautom.

Abb.: 0855/0856/0857/0858

Bemerkungen:

Wolfgang Erner

Edixa

Die Geschichte einer Kleinbild-Spiegelreflex-Kamera

Pris 49,90 €

ISBN 978-3-95631-382-0

Den franske Club Niépce Lumière har udgivet en bog med 18 artikler fra vort blad "Objektiv". Alle artikler er blevet skrevet af Klaus-Eckard Riess og oversat af François Marchetti. Præsentationen af Klaus og af François samt af det franske og det danske selskab er gengivet både på fransk og på dansk. Gérard Bandelier, præsident for det franske selskab og initiativtager til bogen, skriver i forordet, at bogen er frugten af et samarbejde med Dansk Fotohistorisk Selskab og dets meget smukke tidskrift "Objektiv". Det franske sprogs æsteter vil nyde François Marchettis elegante oversættelse.

Bogens oplag på cirka 100 stk. er allerede udsolgt i Frankrig. Hvis nogen medlemmer er interesserede, så har François og Klaus nogle få eksemplarer til favørpris.

Club Niépce Lumière
Gérard Bandelier
25 avenue de Verdun
F-69130 ECULLY

Klaus-Eckard Riess
Oversættelse François Marchetti
Den tyske fotoindustri i det 20. århundrede set indefra.
Pris €25
ISBN 979-10-91258-06-7

Nyord

Bogen "Nyord" er en fortælling i fotografier og anekdoter om øen Nyord.

"Nyord" er et smukt eventyr fortalt af foreningens mangeårige medlem fotograf Jørn Jørs Pedersen. Med sit kamera og historier skildrer Jørn landskabet, strandenge og Nyord by med det spændende kulturhistoriske miljø. Jørn kommer også helt tæt på lokalbefolkningen, norboerne, der for fleres vedkommende er født på og har boet her hele livet.

Nyord kaldes "lodsernes ø", da de nyordske bønder havde eneret på tidligere tiders lodseri i Bøgestrømmen. Øen har Danmarks mindste museum, "Møllestangen" - lodsernes udkigspost - som i 2013 blev indviet af Dronningen.

Om baggrunden for bogen fortæller Jørn: "Nyords historie er kendt, men i forbindelse med dronningens besøg blev jeg opmærksom på, at der manglede et mere visuelt materiale, der giver et bredere indtryk af øen til glæde for de mange besøgende".

Bogen kan bestilles på: www.nyforlag.dk.

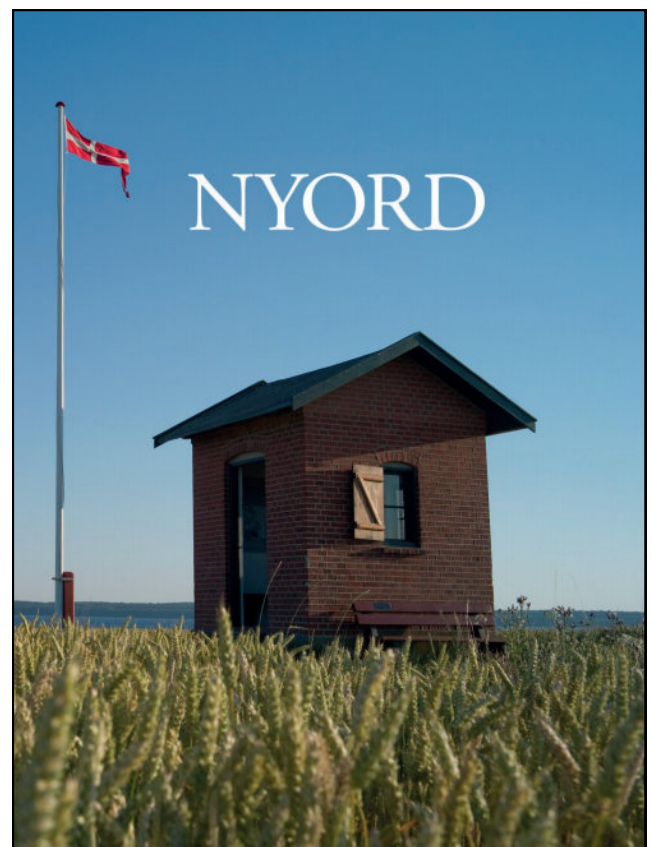
Jørn Jørs Pedersen

Nyord

144 sider

Pris 299,00 kr.

ISBN nr 978-87-998185-0-1

"Til kanten..."

Danmarks Fotomuseum har blændet op for den tredje udgave af museets og landets eneste censurerede fotoudstilling. På udstillingen vises 64 billeder på et fotografisk højt niveau med en stor kreativitet, fantasifulde og teknisk flotte fortolkninger af emnet "Til kanten".

Museumsleder Bjarne Meldgaard er også denne gang meget tilfreds med deltagelsen til arrangementet. Fotografierne har nu virkelig taget udfordringen op og givet sig frit spillerum i deres fortolkninger, siger Bjarne Meldgaard. De indleverede billeder indfriele igen vore forventninger med henblik på antal og høj faglighed. Der er med vor censurerede fotoudstilling blevet vendt op og ned på ordet fotografi. Man kan se, at fotografierne har tænkt over temaet og har arbejdet kreativt og nytænkende, fortsætter han.

Udstillingen spænder bredt fra portrætfotos til landskaber i sort/hvid og farve - fra stærke sociale skildringer og collager til det næsten abstrakte, dog stadig med det fotografiske element som det bærende i billedet, forklarer museumsleder Bjarne Meldgaard.

"Til kanten..." kan ses i perioden 23. januar - 24. april 2016 på Danmarks Fotomuseum i Herning.

Yderligere oplysninger fås ved at kontakte museumsleder Bjarne Meldgaard på tlf. 97 22 53 22.

Foto: Håkan Strand.

On the Road

Siden den 13. februar har man kunnet komme med på rejse gennem USA, da Det Nationalhistoriske Museum åbnede fotoudstillingen **On the Road** med billeder af amerikanske mennesker, landskaber og byer. Gurli Nielsen rejste i 1986 fra Californien via sydstaterne til New York og portrætterede de amerikanere, hun mødte på sin vej. Nu, 30 år efter, giver hendes fotografier stadig en levende og vedkommende skildring af det amerikanske samfunds sociale og etniske mangfoldighed.

Gurli Nielsens portrætter suppleres af den svenske fotograf Hans Strands smukke landsskabsfotografier fra Californien, Arizona og Utah optaget i 1990'erne. Hans Strand har fotograferet alle typer af landskaber fra de endeløse vidder i Arktis til tropiske regnskove og udtørrede ørkener. De udstillede fotografier er alle optaget på film med Hasselblad 6x6 cm og Linhof 4x5" kameraer.

On the Road er åben fra den 13. februar til 17. maj 2016, og kan ses på Det Nationalhistoriske Museum, Frederiksborg Slot, Hillerød.

New York City. Foto: Gurli Nielsen.

*Marble Canyon Colorado River Arizona.
Foto: Hans Strand.
Se omtale på side 41.*

Medlemsorientering

Møder, foreningsmeddelelser, anvisningssalg og nyheder

Svend Erik Jeppesen

Landsmøde og generalforsamling Lørdag den 16. april 2016 Forsamlingshuset Østergade 33, 5500 Middelfart

Program:

- 10.00 Loppemarked opstilles.
- 10.30 Formanden byder velkommen.
- 12.00 Frokost
- 13.00 Generalforsamling.
- 14.00 Anvisningssalget begynder.
- 17.00 Afslutning, hvor alle deltager i oprydningen.

Dagsorden for generalforsamlingen:

1. Valg af dirigent.
2. Formanden aflægger beretning.
Herunder beretning fra redaktionsgruppen.
3. Det reviderede regnskab fremlægges.
4. Afstemning om indkomne forslag.
5. Valg til bestyrelse.
På valg er:
Leif Johansen, Jesper Bruus Pedersen og Svend Erik Jeppesen.
De to førstnævnte modtager genvalg.
Derudover skal der vælges et eller to nye bestyrelsesmedlemmer.
6. Valg af 2 revisorer.
På valg er:
Willy Thomsen og
Lars Schönberg-Hemme
7. Fastsættelse af kontingent.
8. Eventuelt.

Dansk Fotohistorisk Selskab

Regnskab for året 2015

	2015 Budget	2015 Faktisk	2014 Faktisk
Indtægter			
Indbetalt i året	90.000	60.215	110.783
Indbetalt året før		68.748	52.301
Indbetaling vedr. året efter		-39.575	-68.748
Kontingent for året	90.000	89.388	94.336
Renteindtægter	3.000	47	3.097
Annonceindtægter	6.000	10.975	5.800
Tilskud/Sponsorater	0	249	534
Løssalg af Objektiv	0	2.985	18.330
Anvisningssalg	16.000	14.484	20.591
Indtægter i alt	115.000	118.128	142.687
Udgifter			
Objektiv	75.000	78.146	75.577
Kontorhold inkl. telf.	4.000	7.954	4.285
Best.møder/diæter	5.000	6.109	11.020
Medlemsmøder	24.000	33.326	24.545
Øvrige driftsudgifter	4.000	609	9.530
Udgifter i alt	112.000	126.143	124.957
Årets resultat	3.000	-8.015	17.731
Egenkapital			
Overført fra forrige år		122.131	104.400
Resultat		-8.015	17.731
Egenkapital ultimo		114.116	122.131
Som forligger således			
Danske Bank/Giro		74.060	86.266
Danske Bank/Toprente		79.631	104.613
I alt indestående		153.691	190.879
Forudbetalt kontingent		-39.575	-68.748
I alt		114.116	122.131

Mødereferater

Torsdag 19. november

Af Svend Erik Jeppesen

I løbet af denne aften tog Tune Laug tilhørerne med på en spændende rejse gennem 150 års dekoration og design af kameraer og fotoprodukter. Til at illustrere foredraget, havde Tune samlet en lang række interessante, sjove og vidt forskellige eksempler på dekoration og design, dels hentet fra sin egen samling, dels fremskaffet med hjælp fra både Danmarks Fotomuseum i Herning og Fotohistorisk Museum i Agerskov.

Tune illustrerede i sit foredrag, at ligesom det gælder for andre industriprodukter, spejler en enhver epokes stilopfattelse sig også i kamera- og fotoprodukterne, og måske især på den måde produkterne præsenteres på overfor køberne. Selv om smag og behag er forskellig, var det vist stor enighed om, at nogle af de mest interessante designeksempler findes fra begyndelsen af 1900-tallet, først inspireret af Jugendstil eller Art Nouveau, sidenhen af Art Deco, og hvor elementer fra begge stilretninger også senere genfindes i mange velkendte fotoprodukter. En spændende aften hvor fotohistorien blev præsenteret på en helt ny måde.

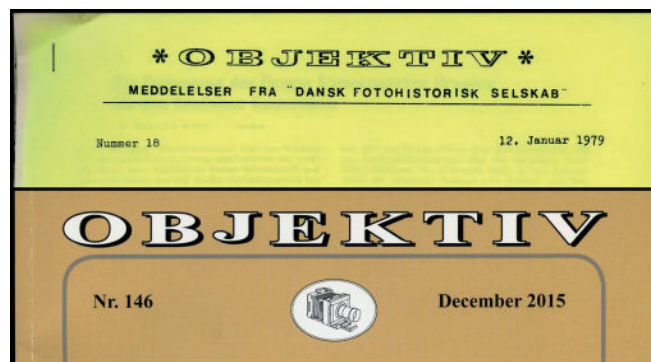
Og så sluttede aftenen som sædvanlig med skrot i store mængder til små priser.

Lørdag 12. december

Af Andreas Trier Mørch

Dansk Fotohistorisk Selskab har rundet et halvskarpt hjørne og har i den forgangne vinter kunnet fejre sin 40 års fødselsdag. Selskabet har igennem årene haft en fin udvikling. Fra de oprindelige 15 medlemmer, der deltog i den stiftende generalforsamling, har medlemstallet nu stabiliseret sig på mere end 230. Samtidigt er der, som omtalt af Svend Hugo i sin festtale, kommet nye og flere initiativer til. Så hip hurra, skål og tillykke til os alle sammen.

Dagen startede med julemødets sædvanlige loppemarked. Derefter var der reception, hvor jubilæet blev fejret på behørig vis med servering af pindemadder og boblevand. Der var en fin stemning med masser af snak blandt de op mod 100 fremmødte. Efter Svend Hugos festtale, overraskede Klaus-Eckard Riess til forsamlingens store fornøjelse med en sang han havde begået i dagens anledning, og hvor viseforfatteren selv slog takten an på mundharmonika.

Objektiv har gennemgået en stor udvikling fra oprindeligt 4-5 dupliserede ark til nu 54 sider i farver, og som nu både har stift omslag og er indbundet. Sideantallet er for øjeblikket på et maksimum, idet bladet skal holde sig under 250 g grundet de stærkt stigende portoomkostninger. Dog er overskriftens typografi genkendelig og stædigt fastholdt gennem alle årene.

Efter jubilæumsreceptionen afholdtes det store årlige juleanvisningssalg. Her fortsatte den gode stemning med mange ivrige bydere. Adskillige høje bud resulterede i en flot omsætning, og dermed et tilsvarende pænt resultat til Selskabet.

Torsdag 21. januar

Af Klaus-Eckard Riess

Vort medlem Peter Eeg Due forklarede på en afslappet måde, hvad HDR-teknikken går ud på. Ved hjælp af sit digitale Nikon SLR-kamera viste han, hvordan en serie af forskellig belyste fotos af samme motiv kunne sættes sammen til et billede i fin balance og stort dynamikområde.

Sin store kunnen på dette gebet, sin kreativitet og frem for alt sin fascination af forfaldne bygninger, demonstrerede Peter med en række inciterende billedshows, understreget af virkningsfuld musik. Han tog os med til skibsophug i Grenaa, ind i faldefærdige rønner på Lolland, til en spøgelsesagtig stor ruin af et sanatorium fra kejserens tid i Tyskland og på en virtuel rundtur med en udtjent Daimler bil.

Den underholdende aften sluttede med at en overskuelig mængde skrot forsvandt som dug for solen under Andreas' hammerslag.

Lørdag 30. januar Middelfart

Af Leif Johansen

I anledning af Selskabets 40 års jubilæum var forløbet af medlemsmødet en lille smule ændret fra det sædvanlige. Der mødte omkring 40 medlemmer frem. Klokkeren 10 til 12 var der det sædvanlige loppemarked, men derefter var Selskabet vært ved en frokost med smørebrød, øl og vand. Da formand Svenn Hugo desværre var sygemeldt, blev hans jubilæumstale oplæst af Klaus-Eckard Riess.

Klaus-Eckard Riess gentog succesen fra dec. mødet med sin jubilæumssang til eget akkompagnement, og Jan Klinksgaard havde i gemmerne fundet en sang af selskabets navnkundige rimsmed Fl. Anholm. Alt til stor applaus.

Efter frokosten var der foredrag ved museumsinspektør Kim Furdal fra Aabenraa med titlen 'Museum Sønderjyllands brug af gamle billeder'. Vi fik et interessant indblik i arbejdet på en billedafdeling under Landsarkivet/Museum Sønderjylland krydret med fine ældre og lidt yngre billeder fra Landsarkivets Billedafdeling.

Efter foredraget afsluttedes med det sædvanlige underholdende skrotsalg.

Torsdag 18. februar

Af Svend Erik Jeppesen

Aftenens foredragsholder François Marchetti berettede om et spændende og begivenhedsrigt liv. François fortalte både om personlige forhold og om sin store interesse for kameraer og fotografi, og fik de to sider vævet elegant sammen, da fleste af de billeder han viste, var optaget med kameraer, som han på en eller anden måde havde et personligt forhold til. François Marchetti fødtes i folkefrontens Frankrig, og hans beretning om de første 10 år af sit liv var en blanding af afsavn, vanskeligheder og om en katastrofe, hvor han var faretruende nær et nedstyrtet Messerschmidt fly. I perioder bød barndommen sandelig også mere lykkelige stunder.

Krigen havde taget hårdt på mange franske børn, og i 1946 kom adskillige udsultede franske børn til Danmark – et af dem var François. Han landede på en firlænget gård på Vestfyn, hvor han i flere år havde et godt samvær med både de voksne og jævnaldrene kammerater. Sidenhen flyttede François tilbage til Frankrig og fik en universitetsuddannelse i fransk og tysk sprog. På et senere tidspunkt modtog han et tilbud om en stilling

ved Københavns Universitet, og han har siden boet i Danmark, men har samtidig bevaret kontakten til Frankrig. I sin tid i Danmark har han både kunnet dyrke sin interesse for fransk sprog og kultur samt interessen for kameraer og fotografi. Tak til François for en spændende og underholdende aften.

Denne aften sluttede med et overdådigt skrotsalg, hvor meget fik hammerslag på 5 kr, og en enkelt ting fik hammerslag på over 500 kr.

**Støt Danmarks Fotomuseum
- bliv medlem af
Venneforeningen på
www.fotomuseum.dk**

DANMARKS FOTOMUSEUM

Museumsgade 28 · Herning · www.fotomuseum.dk

Foto: Johan Marryat Johansen.

Goecker for shooters

www.goecker.dk

Butik i København: Hejrevej 37 - 2400 København NV
Butik i Aarhus: Sindalsvej 37 - 8240 Risskov
Tlf: 3582 1100

Svenn Hugo tale ved DFS' 40 års jubilæum

For 40 år siden var der en fotoentusiast med navnet Torben Lind, der fik den gode ide at søge efter andre fothistorisk interesserede personer til at dele sin interesse med. Det lykkedes, og snart var Dansk Fothistorisk Selskab en realitet.

De første mange år blev møderne holdt hos P.B. Schmidt på Strandvejen. Dengang var medlems-tallet ikke så stort. Alligevel beklager bestyrelsen sig i Objektiv, og ville ønske at der kom flere end de tolv der var til det sidste møde. I virkeligheden var det et flot fremmøde, da der kun var tyve medlemmer i selskabet på det tidspunkt. På møderne gav man hinanden gode råd om hvordan man bedst bevarede sin samling, og diskuterede hvordan man kunne sprede sin viden så andre kunne få nytte af den. Den store interesse var fotografiet og den gode historie. På den første auktion i selskabet var der 10 ting til salg alle med en mindstepris. 2 objektiver, 3 kameraer og 5 fotografier eller relaterede ting. Rent faktisk havde medlemmerne så få kameraer, at bestyrelsen tilbød at man kunne tage dem med til et møde og få dem fotograferet. På den måde kunne man i selskabet få et arkiv over de forskellige samlinger. Objektiv var et decideret medlemsblad, fotokopieret og fyldt med referater fra møder og andet medlemsstof.

Som tiden gik, kom der flere og flere samlere i selskabet. Flere havde større eller mindre samlinger af kameraer, og enkelte fik endog lavet en udstilling eller et museum. Nogle af disse udstillinger og museer findes sågar den dag i dag. Auktionerne blev større, og mekanikken fik fotografierne lidt i baggrunden. Mindsteprisen blev kun brugt i særlige tilfælde, og salget gik godt. Til gengæld bevarede interessen for den gode historie. Det betød at Objektiv stille og roligt blev til det tidsskrift vi har i dag, hvor medlemsstoffet kun udgør en lille del. Selskabet fik flere medlemmer og møderne blev flyttet til lokalerne i Århusgade. Samtidig blev det normalt at man havde en foredragsholder på møderne. Efterhånden som der blev flere og flere medlemmer vest for Storebælt, blev hver anden generalforsamling holdt i Jylland. Senere blev der også indført medlemsmøder vest for Storebælt.

Hele vejen i de 40 år der er gået, har den røde tråd været den gode historie, og fællesskabet med de andre. Vores medlemmer mødes op til 2 timer før møderne starter, for at få tid til at sludre med

andre ligesindede. Nogle mødes privat, eller tager på tur sammen til messer både i indland og udland. Men tiderne ændrer sig. Unge mennesker samler ikke på samme måde mere, og selskabets storsamlere er stille og roligt begyndt at afhænde deres samling. Vi har svært ved at tiltrække auktionsvarer, og er ved at havne hvor vi startede. 10 numre alle med en mindstepris. Måske er det en tid som er ved at være overstået, men det er jo kun en lille del af selskabet.

Det store fællesskab er stadig den gode historie. Formidlet gennem Objektiv, i forbindelse med foredrag eller i den støt voksende billedgruppe. Der er både i tv og på aftenskoler stadig stigende interesse for vores fortid, og her spiller fotografiet en vigtig rolle. Om fremtiden bliver med kameraer, objektiver eller fotografier som den store interesse er ikke til at sige, men jeg tror at hvis vi følger med tiden og udvikler os, så har vi mange gode år foran os.

Til sidst vil jeg bare sige til lykke til os alle sammen, og tak for de første 40 år.

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 12.12.15 i København

Anvisningssalgsseltene sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalg. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene

tit. 33 21 43 67 e-mail: leif.gj@gmail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalg.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	OLYMPUS E-10 digitalkamera, m. org. rem og USB-kabel, fin stand	50	
2	Fujica AZ-1 (lædertaske + flash), m. Fujinon 1,8/55, Sigma 2,8/28 og 4,5/70-230 i org. læderetui (Stand A)	80	
3	Mamiya 645, m. Mamiya-Sekor 2,8/80 i org. lædertaske, og håndgreb. Fin stand	400	
4	Leica litt.: "Leica Fotografie International", "Leica R-System", "Leica M-System", m. fl.	200	
5	Diverse tilbehør til HASSELBLAD	220	
6	Pentax ME Super, funktion?, m. Pentax-A 1,4/50 + Pentax 3,5/135 + mellemringe	160	
7	Olympus OM-1, m. Zuiko MC Auto-T 3,5/135 + etui til objektivet	200	
8	Til Olympus OM: Zuiko Auto-S 2/40 + Zuiko MC Auto-W 2/28 + polfilter 49mm	900	
9	Petri GX-1, m. Petri MC Macro 3,5-4,8/35-70 og Petri MC 2,8/135 + BT	50	
10	Minolta SRT101, m. MC Rokkor-PF 1,7/50 og BT	70	
11	Carl Zeiss Jena MC Macro Jenazoom 3,5-4,5/35-70 (Made in Japan, til Canon)	50	
12	Minolta 16 MG-S, i æske med diverse tilbehør	110	
13	Til Nikon F: Vivitar Wide Angle Zoom Lens: 4-4,5/17-28mm	150	
14	Nikon Lens Scope Converter (kikkertadapter), i org. emballage	420	
15	Micro-Nikkor 2,8/55 + Nikon Slide Copying Adapter ES-1 + Nikon Extension Ring "M"	220	
16	Nikon Lens Series E 2,5/35	170	
17	Nikon Lens Series E 1,8/50	50	
18	Nikon Nikkor 2/50	100	
19	Ikelight undervandshus til Canon Powershot Digital, ubrugt	120	
20	Flot, ny fotobog "Tidsbilleder - Danmark i Hitlers Europa", værdi 269,95 kr.	200	
21	"Album of views of Edinburgh"	110	
22	Ivor Matanle: "Collecting and Using Classic Cameras", som ny	150	
23	Ivor Matanle: "Collecting and Using Classic SLRs", som ny.	150	
24	Olympus OM-1, m. F. Zuiko 1,8/50 + Seimar-Donnex 4,5/80-200. (Fin stand)	240	
25	Bellca 35mm., m. Tessar 3,5/5cm. og Cludor lukker	120	
26	Bolex H-16 udstyr, i org. kuffert.	1200	
27	Aitix V, m. Meyer Trioplan 2,9/50 og BT	90	
28	Olympus lampe med "barn doors"	300	
29	Rollei 16, sæt med kamera, blitz, læderetui, stativholder og org. emballage	380	
30	Rollei Mutar 0,6x vidvinkelforsats til Rollei 16	320	
31	Agfa Karat, m. Solinar 3,5/5cm. og BT	100	
32	Agfa Flexilette (TLR), m. Color Apotar 2,8/45 og BT	300	
33	Rollei B35, m. Triotar 3,5/40	240	
34	Amerikansk stereoskop (formodentlig H.C. White)	200	
35	Coronet 3-D stereokamera (bakelit)	160	
36	Samoca 35 LE, m. D. Ezumar 2,8/50	110	
37	NO 1A Pocket Kodak Series II, m. Tessar 6,3/130 og Compur samt taske	170	
38	Olympus OM zoom-objektiv: Auto-Zoom 4,0/35-70, m. etui og modlysblande	50	
39	Olympus OM tele-objektiv: 3,5/135 i original emballage	90	
40	Agfa Karat 36, m. Solinar 2,8/50	260	
41	Mignon teaterkikkert med perlemor, i gyldent etui	130	
42	"Sports 35" kamera (til sekvens med 4 billeder), i org. emballage	30	
43	Balda mikroskopkamera med Reichert søger/lukker-forsats (i to trækasser)	300	
44	Kodak ølkrus 0,5l	110	
45	Nø 4 Cartridge Kodak (1897)	750	700
46	Kodak Brownie Hawkeye Flash Model. (med ekstern flash)	50	
47	Daguerreotypi (herre), i oval ramme	400	350
48	"BUDTZ"-i (faldpløde/magasinkamera), med plader (Flot stand)	240	

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 12.12.15 i København

Anvisningssalgsseltene sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalg. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene

tit. 33 21 43 67 e-mail: leif.gj@gmail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalg.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Zeiss Ikon Ikonta 521/16, m. Novar 3,5/7,5cm og ekstra søger 437/168. Som nyt	170	
50	"FOTOSNAIPER 12" udstyr, med Zenit 12S, Tair 4,5/500, Helios 2/58 og m.m.	320	
51	CanoScan N565U (A4 skanner), med USB kabel, vejledning og CD-Rom. OK	30	
52	Olympus T28 Macro Twin Flash (til OM-system) OK	480	
53	Til Olympus OM: Winder 2, mellemringe, sælg og teleconverter	80	
54	Til Olympus OM: Power Bounce Grip 2 samt Flash T20	30	
55	Zeiss Ikon Ikonta (520/2), m. Tessar 4,5/10,5cm.	260	
56	Agfa Trolix kamera (bakelit, art-deco), m. taske (stand A)	130	
57	Nikkormat FTN, uden objektiv	110	
58	Zeiss Ikon Contina II, m. Pantar 2,8/45, Pantar 4/30, Pantar 4/75 + specialsøger	360	
59	Cari Zeiss Jena Sonnar 4/13,5cm. (til Contax)	130	
60	Zeiss Ikon/Voigtlander Ikonta 35S, m. Tessar 2,8/50 og BT (flott)	460	
61	KOWA Ramera (transistorradio med indbygget spionkamera)	650	
62	Minox 110 S, i gaveæske med læderetui, flash og brugsanv.	200	
63	Minox 35 MB, i gaveæske, + BT	130	
64	Olympus OM707, m. AF Zoom 3,5-4,5/35-70 samt Olympus F280 flash (OK)	70	
65	Riken Steky IIIA, m. Stekinar 3,5/25 + Tele 5,6/40 + vidvinkelconverter, m.m.	650	
66	Vest Pocket Autographic Kodak Special, m. Anastigmat 7,7/84mm og griffel	240	
67	Contaflex I / 3 (861/24A), m. Tessar 2,8/45mm. + org. æske	130	
68	Penti I, m. Meyer 3,5/30 og rødt etui.	10 0	
69	Voigtlander Dynamic II, m. Color-Skopar 2,8/50 og BT	200	
70	Voigtlander Vito CL, m. Lanthar 2,8/50 og BT	50	
71	Voigtlander Vitomatic IIA, m. Color-Skopar 2,8/50 og BT	50	
72	Kodak 35 kamera, m. Anastigmat 4,5/51mm	300	
73	Kodak 35 Rangefinder kamera, m. Anastar 3,5/50mm og BT	260	
74	Gammel viskirt-betrakter med hulspejl	220	
75	Petri PX-1, m. Petri PX-11 flash, brugsanvisning og org. emballage	150	
76	Kodak Reflex (6 x 6 TLR), m. Kodak Anastigmat 3,5/80mm.	320	
77	Akarelle (version 2), m. Xenar 3,5/50	110	
78	Zeiss Ikon Baby Box, med lædertaske (flot stand)	100	
79	Zeiss Ikon Ikonta (523/16), m. Novar 3,5/75 og Ikontablitz	140	
80	Kodak NO.2 Brownie (sjælden grøn version)	200	
81	Voigtlander Vitrona, m. Lanthar 2,8/50 + håndgreb og BT (funktion ?)	400	
82	Ekstranummer (benefice): Anselm Adams fotobog	220	
83	Ekstranummer: "Trains" (billedbog om tog)	90	
84			
85			
86			
87			
88			
89			
90			
91			
92			
93			
94			
95			
96			

Om billedet nederst på side 36.
Madrigalkoret fotograferet ved åens udløb i Lønstrup 10. juni 1901 af fotograf Kirstine Lund, Hjørring. Samme dag afsluttede Madrigalkoret en Danmarks turne ved optræden på Hotel Skandinavien i Hjørring.

"Madrigalkorets Koncert i Hjørring i Aftes havde fyldt saavel Salen som det tilstødende Lokale og Orkesterpladserne med et forventningsfuldt Publikum. Der var over 300 Tilhørere i Salene og mindst - 200 andægtigt lyttende udenfor Vinduerne."
(Vendsyssel Tidende 11. juni 1901).

Komponisten og dirigenten Frederik Rung (1854 - 1914) var et musikalsk vidunderbarn, der spillede guitar i Det kgl. Kapel som 12 årig. I 1877 overtog han ledelsen af et kor, som hans far havde startet i 1844/45. I 1887 fik det navnet Madrigalkoret og bestod af 40 stemmer. Det blev inspiration for Palestrinakoret og dermed til Danmarks Radios kor.

På billedet står Frederik Rung i midten i mørkt tøj og lys hat.

Nye medlemmer

Lars Haumann
 Thyregodsvej 10, 4.th.
 2500 Valby

Lars Vinther-Madsen
 Vanløse Allé 37, st.th.
 2720 Vanløse

Poul Valdemar Andersen
 Egeparken 3
 2980 Kokkedal

Jan Nørgaard
 Skeltoftevej 28, 1.tv.
 2800 Lyngby

Silas Johansen
 Frederiksborgvej 150 B, 2.th.
 2400 København NV

Anvisningssalgslisten til lørdag d. 16.04.16 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	Lennart Weber's storværk: "Arven efter Elfelt" (Nyt)		
2	Kodak Baby Brownie (Made in England), med lædertaske		
3	Kodak Beau Brownie (brun)		
4	Agfa Colorflex		
5	Agfa Flexilette (35mm TLR kamera)		
6	Agfa Karat 35		
7	Topcon RE Super		
8	Zeiss Ikon Contina Ila		
9	Hausamann Fotokatalog 1927, (968 sider reprint, nypris hos Lindemann: € 78)		
10	2 stk. Graflex 120 magasiner		
11	Cosmicar TV Zoom Lens f.1,8/22-66mm		
12	Magasinkamera mrk. Sigfried Cohen Co.		
13	Magasinkamera Budtz IV		
14	Ernemann Heag 00, (6,5x9), uden optik, m. org. æske		
15	Seagull 6x6 TLR		
16	Halina-Viva Super Reflex (6x6 TLR) + BT		
17	Rollei Magic II (6x6 TLR) + BT		
18	Rolleiflex, m. Opton-Tessar 3,5/75 og BT		
19	Cine Nizo 16, Model L		
20	Mahognikamera, u. optik, håndværkertilbud		
21	Mahognikamera 18x24cm, u. optik		
22	Agfa 6x9 klapkamera, m. Igestar Anastigmat		
23	Kodak Vest Pocket, m. griffel		
24	Russisk 6x6 bakelit TLR		
25	Ica Icarette (6x6 klapkamera)		
26	Ihagee klapkamera (til 116-film)		
27	Voigtländer Jubilar (6x9 klapkamera)		
28	Ernemann Bob I		
29	Arette DN (m. koblet afstandsmåler)		
30	Leica III F, nr. 535xxx, Elmar 3,5/50 mm		
31	Ernst Leitz, Elmar 4/9 cm		
32	Sonnar 4/150 mm T* til Hasselblad		
33	Voigtländer BESSA I, Vaskar 4,5/105		
34	Voigtländer BOX		
35	Stereokamera, Polyscop		
36	Stereokamera, Ica-Polyscop		
37	Stereokamera, Jules Richard, Paris, Le Glyphoscope		
38	Rolleiflex, New Standard, nr. 805xxx, Tessar 3,5/7,5 cm		
39	Rolleiflex 2,8E, nr. 1637xxx, taske	5.000	
40	Rejsekamera, ca. 10 x 15 cm, Cassar 3,5/12 cm		
41	Messingoptik, H. Roussel, Paris		
42	2 optik til storformat: Tessar 4,5/15 cm og Xenar 4,5/24 cm		
43	Mentor Folding Reflex, 9 x 12 cm, Tessar 4,5/15 cm		
44	KIEV-6C med 2,8/90 mm, 3,5/45 mm, 2,8/150 mm, 4,5/300 mm, tasker og tilbehør		
45	Meyer-Görlitz, Telemegor 5,5/400 mm til Exakta		
46	Steinheil, Culminar 2,8/85 mm til Leica		
47	Bolex H-8, 3 optik, taske		
48	Bolex H-16, 1,4/25 mm, taske		

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 16.04.16 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	ACR kino-registrant, 2 bind		
50	Bog, National Gallery of Art: "Alfred Stieglitz", ubrudt folieomslag		
51	Hasselblad 500 EL/M, med A12 magasin og lader – trænger til nye accu		
52	Zeiss Ikon Miroflex, Tessar 4,5/13,5 cm		
53	Stereokamera, Jules Richard, Paris, Le Glyphoscope		
54	Stereokamera, ukendt, optik Carl Zeiss, Jena, 54 mm		
55	Minolta SR101, m. Kenlock Zoom + mellemringe i taske		
56	Agfa Standart pladecamera (9x12), m. 4/135, afstand sidder fast		
57	JOBO GIGA one, digital opbevaring, ubrugt / ny		
58	Minolta SRT100, m. 50mm + 75-200mm zoom, i taske		
59	JOBO GIGA one, digital opbevaring, ubrugt / ny		
60	Nikon F65, med lille zoom og batterigreb. Virker, sælges uden batteri.		
61	Nikon 60, med lille zoom virker, sælges uden batteri		
62	Nikon F90X, m. Sigma Zoom 28-70, batterigreb MB10, virker, sælges uden batteri		
63	3stk. kameraer: Lubitel 2 (OK), Tchaika 3 (OK), Lubitel 166 (med lukkerfejl)		
64	Nikon F800S, m. Tamron 28-200 zoom, virker men sælges uden batteri.		
65	Kodak Sterling II (6x9 klapkamera i box), kamera i god stand, kassen godt brugt		
66	Canon FT spejlreflex, med nyere 1,8/50mm		
67	Pentax MZ-30, m. Sigma Zoom 28-300, OK, sælges uden batteri.		
68	Pentax P30, m. Sigma Zoom 28-84, OK, sælges uden batteri.		
69	2 stk. 30x40cm billedrammer med Rollei-reklamer: Rollei 35 og Rolleiflex		
70	30x40cm aluramme med Rollei-reklame: Rollei TLR		
71	Flot Zeiss IKOFLEX, 6x6 TLR, m. Tessar 3,5		
72	Kodak Folding Brownie IIC, god stand, (til 130-film)		
73	Kodak Folding Hawk-Eye IIA, god stand, (til 116-film)		
74	No.la Pocket Kodak Series II, Canada, god stand, (til 116-film)		
75	8 stk. stereobilleder: A.H. Faber, Vejle / Georg E. Bruun, Silkeborg		
76	5 stk. stereobilleder: Peter L. Petersen / Peter Elfelt		
77	5 stk. stereobilleder: R. K. Larsen, Vejle		
78	5 stk. stereobilleder: P. Fangel, Middelfart		
79	2 stk. stereobilleder: E. V. Harboe, København		
80	Samoca M-35, m. Ezumar 3,5/50		
81	Zeiss Ikon Mess Ikonta 6x6, m. Novar Anastigmat 3,5/75 og BT		
82	Ricoflex Model VII, (6x6 TLR)		
83	Kodak Brownie Bull's-Eye		
84	Yashica LM, m. Yashikor3,5/80	300	
85	Yashica D, m. Yashikor3,5/80 og modlysblande (lidt sløv ved lange tider)	300	
86	Minolta Autocord, m. Rokkor 3,5/75	300	
87	Samoca Super, m. Anastigmat 3,5/50		
88	Canon Demi (halvformat), m. Canonlens SH 2,8/28 og UV filter		
89	Rollei A26, m. Sonnar 3,5/40		
90	Minox 35 GL, m. Colour-Minotar 2,8/35 og taske		
91	5 stk. gamle lysmålere		
92	Clix de Luxe (bakelitkamera fra USA)		
93	Gammel Kodak opspoler og fremkaldertank fra 1920		
94	Goerz 2 Ango, m. Dagor 6,8/135 (fra 1906)	800	
95	Zeiss Ikonflex Ic (1956), m. defekt lysmåler		
96	Voigtländer Bessamatic, m. 50mm og 135mm., m. defekt lysmåler		

PIXLART

VERDENS
FØRSTE
DIGITALE
GALLERI

Liljevej 2, 9750 Østervrå, info@pixlart.dk, 20442332

© Per Morten Abrahamsen

LYBECK FOTO

GODTHÅBSVEJ 35
2000 Fr.berg tlf: 3583 0097

LYBAEK FOTO@GMAIL.COM

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

Samling:
Gerhard Ryding.

Fotohistorisk Museum

Tværgade 4
6534 Agerskov
40 78 85 03

www.fotohistoriskmuseum.dk

Bestyrelse & Redaktion

Bestyrelse

Formand

Svenn Hugo
Orebyvej 27, Rørbæk
4990 Saksøbing.
Tlf.: 5470 5595
formand@objektiv.dk

Næstformand & anvisningssalgsleder

Leif Germann Jensen
Stationsvej 22
2640 Hedehusene
Tlf.: 3061 7145
naestformand@objektiv.dk

Web-master & møder vest for Storebælt

Leif Johansen
H.C. Andersens Vej 7
6100 Haderslev
Tlf.: 7452 6038
webmaster@objektiv.dk

Kasserer:

Jesper Bruus Pedersen
Overgaden oven Vandet 82, 1.tv
1415 København K.
Tlf.: 2172 4202
kasserer@objektiv.dk

Bestyrelsesmedlem

Klaus-Eckard Riess
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
riess@mail.tele.dk

Bestyrelsesmedlem

Svend Erik Jeppesen
Skovvej 17
2950 Vedbæk
Tlf.: 6150 2124
bestyrelsesmedlem@objektiv.dk

Redaktion

Artikler

Klaus-Eckard Riess (Ansv.)
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
riess@mail.tele.dk

Medlemsorientering mm

Svend Erik Jeppesen
Skovvej 17
2950 Vedbæk
Tlf.: 6150 2124
bestyrelsesmedlem@objektiv.dk

Layout

Niels-Ove Rolighed
Peder Munks Vej 81
9300 Sæby
Tlf.: 2278 0344
redaktionsmedlem@objektiv.dk

Møder i København & Middelfart

København

Den 3. torsdag i månederne september-marts kl. 19:30.
Østerbrohuset, Århusgade 103, 2100 København Ø.

Middelfart

Møder i april, september/oktober og januar/februar.
Østergades Forsamlingshus, Østergade 33, 5500 Middelfart.

Medlemsskab

Anvisningssalg

afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april, samt vest for Storebælt i september/oktober. Desuden i København i december.

Anvisningssalgsbetingelser

Henv.: Leif Germann Jensen
Tilmelding af fotografika senest 1. marts, 1. august og 1. november. Bud kan fremsendes pr. tlf. eller brev.
Medlemskab af DFS er obligatorisk for deltagelse i anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS.

Loppemarkeder

afholdes i januar/februar, april, september/oktober samt december.

Kontingent

Danmark kr. 375.-
Udland kr. 425.-
Netbank: Konto nr. 1551 1506447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 30000001 5064 47

Medlemsperiode

1. januar til 31. december.
Girokort fremsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 85,-
Objektiv udsendes i april, september og december.

Adresseændring eller udmeldelse:

Henvendelse til kassereren.

Æresmedlem

John Philipp

Objektiv

Objektiv udsendes kun til medlemmer af DFS og forhandles ikke kommercielt. Redaktionen gør opmærksom på at artikler ikke nødvendigvis afspejler forningens holdning. Indsendt materiale er underlagt bladets layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet, samt dele deraf, er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.

No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from DFS.

Web-site:

www.objektiv.dk

Copyright 2015
ISBN 0107-6329

Tryk: Strandbygaard Grafisk a/s
Trykkerivej 2, 6900 Skjern

Ved enkelte illustrationer har det ikke været muligt at finde den retmæssige copyright indehaver. Skulle ophavsretten være blevet krænk, så er det utilsigtet. Retmæssige krav i denne sammenhæng honoreres som om tilladelsen havde været indhentet forinden.

For a few of the illustrations, it has not been possible to locate the legal copyright holder. Any infringement of copyright whatsoever is not intended. All legal claims in this respect will be honoured as if an authorization to use the illustrations had already been obtained.

PHOTOGRAFICA

